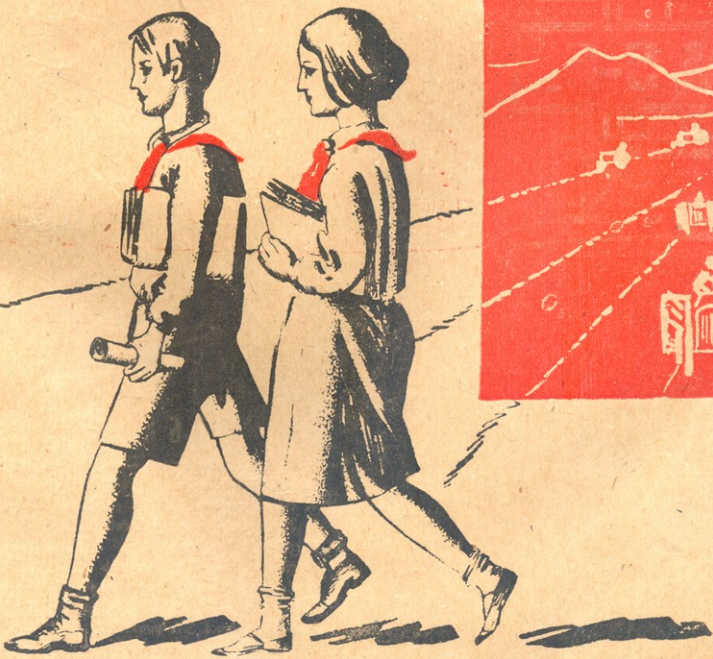

32 47

პიონერი

№ 5·6

მუშათა საქმისათვის
ნიკავ მზად!

გაიხი-იხიანი 1933 წ.

**კიო-
ნე-
რი.**

საქართველოს ბ. კ. ო. ცხე-
ტრალური ბიუროს და ვა-
ნათელბის სახალხო კომი-
სარიატის შუამდგომელი ბა-
შათვის

წაღიწადი მე-8.

№ 5-6.

კიდამტვის მისაგარტი:
აღმსკომის ქ. № 7.

სახელმგამი, ახალგაზრ-
დობისა და საბავშვო
ლიტერატურა. ნაქტორი

შინაარსი

1. ბავშვები (მე გორკის) — თარგ. აღ. ქავთარაძის
2. ბანაკობა — იანის
3. მთიან თაჯიკისტანში — ლ. მარუაშვილის
4. მოგონება — ბ. გოციორძის
- ✓ 5. ცისკარა — ცქვიტის
6. ღიზმარება — მ. ებრაღძის
7. ასეთი უნდა იყოს საბჭოთა სკოლის მოწაფე ელ. ა-ბ
- ✓ 8. საბრძოლო მზადებაში — გ. კაქხიძის
9. რავიკითხობთ — მ. თამაძის
- ✓ 10. ჯუმბერ — ხ. შთვარაძის
11. სასწავლო მეთოდური გამოფენები ტფილისში
12. ლონდონი — შ. თაბ-ლი
- ✓ 13. ბების წერილი — გ. კაქხიძის
14. მუსიკა — თ. შავერვაშვილის

სტამბა კომპოზიტორისა, ა. შირთლის ქ. № 3-5.

ბ ა ვ მ ვ ე ბ ი

ძნელი ამ პატარა ისტორიის ვად-
მოცემა, იმდენად უბრალოა იგი.

ჩემს ქაბულობისას, გაზაფხულისა და
ზაფხულის კვირადღეებში თავს მო-
ვუყრიდი ხოლმე ჩვენი ქუჩის ბავშ-
ვებს და დილიდანვე წყასხამდი მათ
მინდვრად ტყეში: მე მიზიადედა ფრინ-
ველებსავეთ გიჟეჟ პატარა ადამიანებ-
თან მეგობრული ცხოვრება.

ბავშვებს ახარებდა ქალაქის მტვრი-
ანი და ვიწრო ქუჩების განზორბება;
დედები მათ აპარაგებდნენ პურის ნა-
ჭრებით, მე ვყვილობდი რაიმე
ტკბილესად, ავაგებდით მოზრდილ
ბოთლს ბურაბით და როგორც წინა-
სი, ისე მივეყვებოდი უჟან ამ უღარ-
ოდელ ბატკნებს ქალაქად. ველად,
შვენიერ და წარმტაც ტყეებდ.

ჩვენ თითქმის ყოველთვის დილით
ავადიოდით ქალაქიდან, იმ დროს, რო-
ცა დაირეკებოდა ადრეული წირვის
სარები, თან მიგვაცილებდა ზარების
ფუნჯი და ფეხმარდი ბავშვების მიერ
დენილი მტვრის კორიანტელი.

თამაშით მოქანცული ჩემი მეგო-
ბები შუადღის პაპანაკებაში ტყის

პირად შეიკრიბებოდნენ, საუზმის შემ-
დეგ უმცროსები წიძინებდნენ თხილე-
ბისა და ძალყურძენის ჩრდილში,
ხოლო ათი წლის ყმაწვილები მჭიდ-
როდ შემოიკრიბებოდნენ ჩემს ირ-
გვლივ და მიზოვდნენ შეამბა მათთვის
რაიმე. მე მოვუყვებოდი სხვადასხვა
ამბავს და გატაცებით ვტიტინებდი.
ძალიან ხშირად, მიუხედავად ჰაბუ-
კური თვითდაჯერებისა და მასთან
შეთავსებულ ცხოვრების უმნიშვნელო
კოდნით სიამაყისა, თავს ვრაცხდი
ოცნოვან ბაღლად ბრძენთა შორის.

ჩვენს ზევით ცის ლავეარდოვანი
თალი, ჩვენს წინ—ტყის მრავალფე-
როვნება, ბრძნული გარინდებით და-
ქროლავს ნიაგი, ისმის ჩუმი შრი-
ალი და ირხევიან ტყის სურნელო-
ვანი ჩრდილები, და ისევ ის დალო-
ცვილი ღუმილი დედური აღერსით
ელოლიავება სულს.

თეთრი ღრუბლები მოცურავენ
ლავეარდოვან ცის კამარში, შისიგან
დასიხული დიდამწიდან ცივი გე-
ჩვენება ზეცა, და საოცარი სანახავია,
როგორ დნება მისში ღრუბლები.

ჩემს ირგვლივ კი გულუბრყვილო
პატარა ადამიანები—ცხოვრების სი-
ღუბუჩურისა და სიამტკბილობის შესა-
ცნობად მოწოდებულნი.

ეს იყო ჩემი საუკეთესო დღეები,
ნამდვილი დღესასწაულები, და ცხოვ-
რების უკულმართი მხარეებით დანი-
სლული ჩემი სული ახლდებოდა და
იბადებოდა ბავშვური გრძნობებისა
და გონების ნათელი სიბრძნით.

ერთხელ, როცა ბავშვთა გუნდის
თანხლებით ქალაქიდან მინდვრად გა-
ვიდიოდი, ჩვენს შესახვედრად შემო-
ტრიალდა ყველასათვის უცნობი ბი-
ჭი—გებრავლი: ფეხშიშველა, დაფლუ-
თილი ხალათით, შავწარბა, წერწეტა
და ბატკანივით თმასუჭუჭა.

რალაცის გამო აღუღებულ იყო
და ნამტირალევი ჩანდა. შავი მკრთა-
ლი თვალების ქეთუთოები ჩამოსი-
ებოდა და გასწითლებოდა, რაც მკვეთ-
რად ჩანდა ვაფთოთებულ მშვიერ სახეზე.
შეჩეხა რა ბავშვთა გუნდს, იგი
შეჩერდა შუა ქუჩაში და დილით
შეგრობებულ მტვრის მაგრად დაებ-
ჯინა. ლამაზ პირისხეზე შინისაგან

ყვამავ ვაგრო მკრთალი ბაგენი. წუ-
თი—და მსუბუქი ნახტომით იგი ტრო-
ტუარზე გაჩნდა.

— დაიქი იგი! — ხალისიანად ერთ-
ხმად შეძახეს ბავშვებმა. — ურია! დი-
ქით ურია!

მე ვფიქრობდი, რომ იგი გაიქცე-
ოდა, მისი გამხდარი ფართოთვალე-
ზიანი სახე შიშს გამოხატავდა, ტუ-
ჩები თრთოდა. იგი იდგა დამცინავ
საპურობაში და თითქოს იზრდებოდა,
ბავშვებოდა რა მხრებით ლოპეს და ხე-
ლებს იმაღლავდა ზურგს უკან.

მაგრამ უყურად მან ძლიერ და-
მშვიდებით, გულდასმით და სწორად
წარმოთქვა:

— თუ გსურთ, ოინებს გიჩვენებთ.
მე მივხვდი, რომ ეს წინადადება
თავდაცვის საშუალება იყო: ბავშვე-
ბი წამსვე დაინტერესდნენ და უკან
დბიწიეს. მხოლოდ უფრო მოზრდი-
ლები და უხეშები უნდოდ და სა-
ეჭვოდ შესტყვიოდნენ პატარა ებრა-
ელს. ჩვენი ქუჩა ექიშვებოდა სხვა
ქუჩის ბავშვებს; ჩვენს ბიჭუნებს მტკი-

ცედ წამდათ, რომ მათ დიდი უპირა-
ტისობა ჰქონდათ სხვა ქუჩის ბავშვებ-
თან შედარებით და არ უყვარდათ და
არ ჩვეოდათ სხვა ბავშვების განსაკუთ-
რებულ უპირატესობათა შემჩნევა.

პატარები ამას უბრალოდ ეკიდ-
დებოდნენ:

— გვიჩვენე! — წამოიძახეს იმათ.
ლიმაზი, გამხდარი ყმაწვილი მო-
ზორდა ლოპეს, გადაიხიჩკა წელში,
დააკარა თუ არა ხელები მიწას, ანაზ-
დად შეათამაშა ფეხები და დადგა
ფეხზე, თან წამოიძახა:

— ჰოპ!
და როგორც დამწვარი, ისე და-
ტრიალდა სხეულის მარდი და მსუ-
ბუქი თამაშით.

დაფლეთილი შარგლისა და პერან-
გის ნაჭერებს შორის გამოჩნდა ვამ-
ბლიანი სხეულის ნაცრისფერი კანი.
მისი ბეჭების, იდაყვების და მუხლე-
ბის ძვლები მახვილ კუთხეებისავით
იყო გამოშვებული და მისი ლავიწები
სწორედ ანკესებს მოგაგონებდათ.
გვიჩვენებოდა, რომ აი ის კიდევ

გადაიხრება ერთხელ და სხვა წვიმი-
ლი ძვლები დაიშხებენ...

მას უკვე ოფლის...
სლოდა, პერანგიც კი მოლიანად სვე-
ლი იყო; რომელიმე ვარჯიშის გა-
თავებისას, იგი გაყინული ღიმილი
ჩახედავდა ბავშვებს სახეში, და თით-
ქოს ტკივილისაგან დაფართოვებულ
დანისლოლი თვალები არასასიამო-
ნო შესახედავი იყო. ბავშვები უც-
ნაურად ტოკავდნენ და მათ თვალბ-
ში არაბავშვური დაქიმულობა ჩანდა.

ყმაწვილები აღტაცებული წამოა-
ძხილებით აქებებდნენ მას, მრავალ
მათვანი ბაძავდა კიდევ; გადადიოდნენ
ყირაზე, ეცემოდნენ მტვერში და ყვე-
როდნენ, როდესაც უხეში მოძრა-
ობით რაიმეს იტყენდნენ ან ვარჯიშო-
ბას სწორად შესარულედნენ, ზოგი
მხოლოდ ერთმანეთის უბრთი. მაგარ-
ეს მზიარული წუთები მაშინვე გაქარ-
როდესაც ყმაწვილმა ვარჯიში მი-
ატოვა და გამოცდილი მსახიობის ღი-
მილით ხელგაწილილი მიაჩერდა ბავ-
შვებს და უთხრა:

სიხუმე ჩამოვარდა, მხოლოდ ერთ-
მა პკითხა:

- ახლა მომეცით რაიმე...
- ფული?
- ჰო, —უბასუხა ყმაწვილმა.
- ვაპ, ეს რა ყოფილა!
- ფულს თუ მოგცემენ, ხო-
ჩვენც გაეკეთებდით...

ასეთმა თხოვნამ ამ პატარა საზო-
გადოებაში მტრული დამოკიდებუ-
ლება გამოიწვია მსახიობისადმი, — ბავ-
შვები დატყინებთა და გინებით გაეშურ-
ნენ მიწდერისაკენ. რასაკვირველია
არცერთ იმათგან ფული არ გააჩნდა
მე კი მხოლოდ შვიდი კაპიკი ჰქონდა
ამოვიღე ორი გროში და მტკირა
ხელზე დაუდვი. მან ისინი შეთამაშ-
თითებში და ღიმილით მითხრა:

- გმადლობთ...
- მომცილდა თუ არა, მის პერანგზე
რომელიც ბეჭებზე მიჰკვროდა, მუც-
ლაქები შევამჩნიე.
- მოიცა, ევ რა არის?
- იგი შეჩერდა და მომიბრუნდა,
ყურადღებით დამაკვირდა და სასი-
ამოვნო ღიმილით მომხარტა:

— ეს, ზურგზე? ჰო, ეს აღდგომის მომივიდა. მე და მამაჩემი გაქანებული ღერძიდან ჩამოვევართით, ცირკში, ის კიდევ წყეს, ხოლო მე ხომ ხედავთ, კარვად ვარ...

მე ავუწიე პერანგი და დაეინახე ზურგზე ფართო და მუქი იარა, რომელიც მხრებიდან დაწყებული ძირამდე დაჰყვებოდა; მასზე სქლად შემხმარეო სისხლი, მვგრამ ვარჯიშობისას იგი რამდენიმე ადგილას გახეთქადა და სისხლი ჟონავდა.

— ახლა უკვე აღარ მტკივა, — მითხრა მან ღიმილით, — მხოლოდ მეტყეფება. ვეკაცურად, ისე, როგორც გმირს შეეფერება, შემხედა თვალებში და განავრძო მოზრდილი ადამიანის დაღინჯებული ტონით:

— თქვენ გგონიათ, რომ ახლა მე ჩემთვის ვმუშაობდი? ვფიქროვ, არა! ვენ პურის ნაჭერიც არ მოგვევოვება სახლში. მამა ვეღარც კი იმძრევა. იცით, აუცილებელია მუშაობა. ამავე დროს ებრაელები ვართ და ყველა ჩვენ დაგვიცინის... შვიილობით.

იგი მხიარულად, გაბედულად და ღიმილით ლაპარაკობდა. დამიკრა თამახუტუხა თავი და სწრაფად გაეშურა სახლების გასწვრივ, რომელნიც თავისი მინის თვალებით გულცივად და უსიცოცხლოდ შესტკეროდნენ მას.

ეს ამბავი ხომ მეტად უმნიშვნელო და უბრალოა, ეგრე არ არის?

მვგრამ არა, ერთხელ ჩემს ცხოვრებაში, ჩემი ცხოვრების ყველაზე ძნელ დღეებში, დიდის სიამოვნებით მომიზონებია ამ ყმაწვილის ვეჯაკუტური სიამაყე.

და ახლა, ამ ტანჯვა-ვაიებითა და შეურაცხყოფით აღსავსე დღეებში, რომლებიც ამ რელიგიის შემოქმედი უძველესი ხალხის ქალბა თავებს ატყდება, ვიგონებ იმ ყმაწვილს, რომელშიც ჩემის აზრით, განსახიერებელია ადამიანის ვეჯაკობა, არა მოქნილი მოთმინება მონისა, რომელიც გაურკვეველი იმედებით ცხოვრობს, არამედ ძლიერი ვეჯაკობა, რომელიც თავის გამარჯვებაში დარწმუნებულია.

მაქსიმ გორკი.

თარგმ. ალ. ქავთარაძისა.

გმობა ყველა ზარმაკობას და ზარმაკებს გმობა: მაშინ შრომა არ ივარგებს არც ამხანაგობა. გარჯა არის ჩვენი საქმე და ნამდვილი ძმობა: გმობა ყველა მოლაღატეს, გმობა, გმობა, გმობა, ჩვენგან იმათ ვინ აჰყვება, სხვა ჩვენი ყრმობა, აი ჩვენი ამაყობა: ტყეში ბანაკობა. საქმე არის ბანაკობაც, განა უსაქმობა? უსაქმობით დრო ფუჭდება და ამხანაგობა. ცემა და ქვიშეთია, ფიქვები და ნაძვი, იშრომე და ღაისვენე, სნეულება დაწვი. ავგარკით ისარგებლეთ ყველამ ნაწილ-ნაწილ, მომავალი საჭიროებს ლომგმირივით ყმაწვილს. შუამთა, კახეთია, ტყეები და მთები! რა ხუტუხა ნისლი იცის, მწვერვალების თმები, გაემართეთ საყვირებით, მგზის ბარანებით, აქ ვარჯია ბანაკობა, არის მოედნებიც. ჩარაზმული კარვებია, კონუსებად ტილო, — ბიჟო, განა მოგეწონა, სოფელს მოწყვეტილო, ქალაქიდან ჩამოსული და ქარხნების შვილო? მთებმა იცის მთის ნიაფი მზის სხივი და ჩრდილო. ტანში ღონეც მეტი იცის და წონაში კილო. სოფელს უნდა დახმარებაც, უნდა მეგობრობა, მეტომ არის საყვარელი ჩვენში ბანაკობა. ბანაკობაც საქმე არის, განა უსაქმობა? გმობა ყველა მოლაღატეს, გმობა, გმობა, გმობა!

მთიან თაჯიკოსვანში

სოფელ აჩყ-ალმას სამხრეთით მდინარე ყიზილ-სუზე „ხილია“ გადებული: ორ აზღვის ხეზე დაკრულია გაუთუღელი შორები. შორები ტოკავს ქსენების ფეხქვეშ და თვით „ხილია“ ნერკესისკარებიანი მოხუცივით წელში იხნიკება; ჩვენი ყაშღარელი მეპარანებები ხიდის სიმტკიცეს არ ენდობით, რომ ცხენებს თითოობით უშეიხნენ, ამიტომ სანამ მთელ კარავანი ეორე ნაპირზე გადავიდოდნენ, საათზე სტიღრო ვავიდა.

ჩვენ ძალიან ახლოსა ვართ იმ ადგილთან, საიდანაც ყიზილ-სუ მდინარე მოგ-სუს უერთდება, მაგრამ ნუ გგონიათ, რომ ჩვენთვის ათვლილი მოგ-სუს ხეობაში მისვლა! საჭიროა გადავლახოთ უღელტეხილი ტრანს-ალაის ქედის ტოტებზე და 3300 მეტრის სიმაღლიდან ისევ თავიქვე ჩავეშვათ რომ ერთადერთი ხილით გადავიდეთ, მოგ-სუს მარცხენა ნაპირზე.

მოგ-სუ განთქმული მდინარეა, ეს იხსნება არა მარტო იმით, რომ ყოველ საფეხულს ამ მრისხანე სტიქიოსს მიაკვს მსხვილბილი ფონს ვასელის დროს და ლტოლული მგზავრების და ცხენების სახით, არამედ იმითაც, რომ მოგ-სუს ნაპირებზე უხსო-ვარი დროიდანვე ხდება ქვიშიდან ოქროს ფენილის მოპოვება: ჩვენ ხშირად ვხედავთ ნაირნაირი ხელსაწყოებით შეიარაღებულ ყირღიზებს და თაჯიკებს, რომლებიც დიდიხანა სლამომლის ქვიშას რეცხავენ.

სოფელ დევსიარდნი მივმდებარებთი ვარდანიქეთარის უღელტეხილისაკენ, რომელიც ე. წ. პეტრე I ქედზე მდებარეობს და სიმაღლით 3800 მეტრს აღწევს ზღვის დონიდან. უღელტეხილის კალთა მარადიული თოვლის მინდვრებითა და ფარული, შიშველი და გულცივი კლდეები გუშაგებად მოსდგომიან საუღელტეხილო ბილიკს, მაღლა დაფრინებენ მთის მწახანა ჰილდეები და ცურავს დარბაისელი არწყვი.

და იმ საოცრება! თუ 17 ავგისტოს ჩვენი ცხენებს ფეხები უსხლტებოდა მოყინულ მარადიულ თოვლზე და მცენარეულობის ნასახც კი არ იყო, 18 ავგისტოს სრულიად სხვა ქვეყანაში მოგვხდით! საღდაა თოვლი, თაჯიკების სოფელ ლიანგარს ვარს აკრავს ბალ-ბოსტნების სიმწვანე. აქ, ხინგოლს ხეობაში, 2,000 მეტრის სიმაღლეზე ზღვის დონიდან, მშვენიერად ხარობს სიმინდი, ვაშლი, ნუში, გოგრა და... ნესვი.

ასეთია თაჯიკისტიანი... ხინგოლს ხეობის ფერდობები ტიტელია, ძირი კი საუცხოოდ აყვავებული ოახის წარმოადგენს. სოფლაში მწვანე ზღვაში ჩაფლულია. სახლთა მიწური ბანები ვაშლის ჩირითაა სავსე ეს ზამთრის მარავია, ყანებში ხშირად დინახავთ შავგერემან თაჯიკებს, რომლებიც კომპლის ქნეით და ყვირისლით ცილიობენ ფრეკონ ჰირნახულზე მისეული ფრინველები. ნაოფთან სიმძიმით ჩამოზნექილი ვაშლი ხის ტოტები ბილიკს ჩხრდილავენ; იქვე აშოლტილა ალღის ხეები.

თაჯიკების სასოგარებლო ბინას წარმოადგენს ხანაიანი თაჯის სახლი, რომელიც ბუნებრივი თხნარი მიწითაა აგებული, ბანი რამდენიმე ხის სვეტს ეყრდნობა. არქიტექტურული სიღარიბე შუა აზიის საერთო დამახასიათებელი თვისებაა, რომელსაც ვერც თაჯიკისტიანი გაქცევია. შინაბრწყინება აქ საკმაოდ განვითარებულია. განსაკუთრებით ღირსშესანიშნავია მხატვრული თვალსაზრისით თაჯიკური „ჯურამები“ (წინდები) ფერადი მავთებით მოჭარბული, რომელთა ნახატ თითოეული ხეობაში ნაირ-ნაირი სტილითაა.

ზედმეტი არ იქნება, რომ მოკლედ შევეხებით თაჯიკების ისტორიის და მათს რელიგიას.

სამი საუკუნით ადრე, ჩვენი წელთაღრიცხვის დაწყებამდე, ილექსანდრე

მაკედონელმა დაიპყრო სპარსეთი, ამარცხა დარიოსი და დევპატრონა თანამედროვე ავღანისტიანის და სასულიერო თურქესტიანის მიწაწყალს. მასედონელმა გაავრცელა ელინური კულტურა მთელ თავის უზარმაზარ სამეფოში, რომელიც გადაქიმილიყო იტალიიდან ინდოეთამდე. გვევტილიან კავასიონამდე და ბუხარამდე, თაჯიკები დიდი ხნის განმავლობაში მოწინავე კულტურულ ხალხთა რიგებში იდგენ. მაგრამ ელინური კულტურა მათ დიდი ხნით ვერ შერჩათ, ვინაიდან იგი განდევნა სხვა ერების ზეგავლენამ და უმთავრესად არაბებთან გავრცელებულმა მაჰმადის მოძღვრებამ ბერძნული კულტურის აღნაგებულ მუსულმანურმა ფანატიზმმა ამოფხიკა და თაჯიკები კვლავ კულტურულად ჩამორჩნენ. უკანასკნელ ხანებში თაჯიკების ქვეყანა ბუხარის ემირის სემლობოტოში შედიოდა და მხოლოდ გასაბჭოებამ 1920 წ. იხსნა ის დესპოტიზმისაგან.

თაჯიკების მაჰმადიანურ სარწმუნოებას ერთგვარი თავისებურება ახასიათებს: საქმე ისაა, რომ თაჯიკები აღმერთებენ „ოცხალ მაჰმადს“ ანუ ალა-ხანს, რომელიც ნამდვილი მაჰმადის პირდაპირი ჩამომავალი ითვლება; ამ „ღვთაებრივი“ წოდების პატრონი დღესაც სოგრობს ბრიტანულ ინდოეთში (ქ. ბომბეი) და ატარებს აგრეთვე მაჰარაჯას ტიტულს. ინგლისის იმპერიალიზმს, რაღა თქმა უნდა, განგებ მფარველობს ცრუ „ღმერთი“ ვინაიდან მას იმედი აქვს ისარგებლოს ალა-ხანის ავტორიტეტით აღმოსავლეთის კოლონიზაციის საქმეში, რელიგიის შხამი ბრძოლის უნარს ართმევს ხალხს...

ალა-ხანი თავისი თაყვანისცემლებს ყოველწლიურად ასდევინებს ხარკს ოქროს ფენილით. ის, ვინც საკუთარი თვლით იხილავს „ოცხალ მაჰმადს“, ღიჯის წმინდანად ითვლება.

რას წარმოადგენს სინამდვილეში „სოცხალი მაჰმადი“? თანამედროვე აღა-ხანს დაუთმავრებია ცნობილი ოქსფორდის უნივერსიტეტის და კაბიტლისტური ევროპის ზმირის სტუმარი. იქ ის ესწრება ოვიციალურ წვეულებებს, სადაც მას ზოტა-ქებას მიუძღვნიან მისი ევროპელი „თავყანისმცემლები“. ბურჟუაზიულ ჟურნალებში ზმირად იმეტლებად წერილები აღა-ხანის შესახებ და თავსდება მისი ფოტოგრაფიული სურათები.

კულტურული რევოლუცია ამხვერვებს რელიგიას. იმხვერევა „სოცხალი მაჰმადის“ რწმენაც, და შორს არაა ის წუთი, როდესაც ის საბოლოოდ აღიგებება დედამიწის ზედაპირიდან.

რამდენიმე დღის განმავლობაში ჩვენი ქარავანი მდინარე ხინ-გოუს ხეობის აღმა მიემართება, საკალეფხო ბილიკი ხეობის ციკაბო ფერდობებზე ჰკილია, ბილიკზე ზმირად ვხვდებით ახალი ცხოვრების მოციქულებს: მასწავლებელს, ექიმს, კომპერატივის გამგეს, კოლმეურნეობის მდივანს. სოფელ ლოჯირქის მახლობლად ყოყინით გვესალმებიან მინდვრად გამოსული კოლმეურნეები. ხინგოუს ნაპირებზე დაფუფუსებენ ოკროს მაძიებ-

ლები. აგერ მონადირეც თავისი პირველყოფილი კაჟიანი თოფით.

ხინგოუს სათავეებისაკენ მსვლელობასთან ერთად, ბალ-ბოსტანების არეკლებულობს, და სოფელ არზინგში სახეებით ჰქრება. უკანასკნელი სოფელი ფაშმელარი ზღვის დონიდან დაახლოებით 2650 მეტრის სიმაღლეზეა. აქ უკვე არავითარი ხილი არ მოდის, სამავიგროდ აქ არც კიბე-ცხელგებიც. ვაშლთან ერთად ისპობა ტროპიკული მალარიაც. ამისმიხეზია მთის სიკრილე და ყინვარებიდან მოსული ცივი ნიაფი, რაც არსებობის ნებას არ აძლევს კიების გამოშვევე კოლოებს.

სოფელ ფაშმელართან ერთდება სამი მოზრდილი მდინარე: ღარმო, საღრუნი და ბოხული, რომლებიც ხინგოუს შეადგენენ.

ჩვენი სვლიეები აქედან მდინარე ღარმოს სათავეებისაკენ გემართება, იქით, სადაც ჩაწოლილია უზარმაზარი ღარმოს ყინვარი და ამართულია მარაღი თოვლით შემოსილი 7.500 მეტრის სიმაღლეზე აბუმებრაზებული მთა ღარმო.

(გაგრძელება იქნება)
ლევან მარუაშვილი.

ვის არ უნახავს უაბტრონირი, რალაც ძონქებში გვეჩვენებოდა, სადაც მავუთუმს წამოწყობისკენ გაგვეშვებოდა მთელი სხეული.

ზმირად ჩვენ განგებ ვისვამდით მავურომ არ გვეყოლოდა ტანზე მკებნად დავწანწალებდით, ვეხეტებოდით უსაქმურნი და მოუსვენარი.

ვიყავით ტოლნი, ვიყავით სწორანობლები ბედით დაჩაგრულები, ყველგან ბედს ვცდიდით, ყველგან დაეძრწოდით ცხოვრებისაგან გარიყულები.

ბევრჯერ ქუჩაში უშვეო ქალი მწარე კრემლებით მიტრებიდა, მას შორახლო ვუთვალთვალდებოდა წაგრამ არცერთხელ შემკოლები.

მობონება

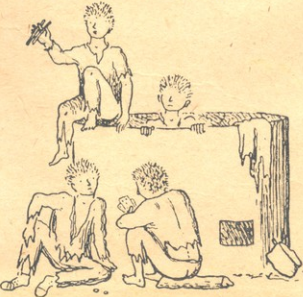
(ყველა პონერს)

ძირფსო აშანავებო! რას ვიფიქრებდი, თუ ოდესმე ჩადგებოდი თქვენს რიგებში და მექნებოდა თქვენთან საუბრის საშუალება. ბევრი ჩემისთანა ბავშვი ვაბოსტაცა ჩვენმა ხელისუფლებამ ქუჩას, და აი მეც დამყენა ნამდვილი ცხოვრების გზაზე, მომცა თავშესაფარი ავკოლის უბატრონო ბავშვთა სახლში, მასწავლა და შემეყვარა შრომა.

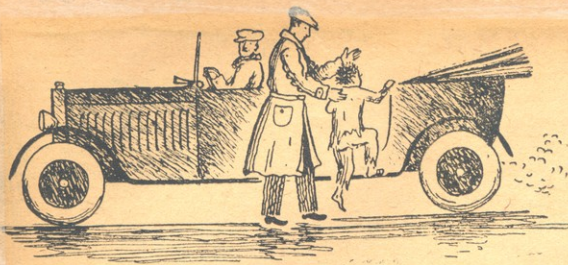
და აი ამ პატარა წერილით მიხნდა მოვიგონო ჩემი წარსული და მოკაგონოთ თქვენც თქვენი ვალი უბატრონო ბავშვთა დახმარების შესახებ.

გწერთ ოდესლაც ქუჩა-ქუჩა მოხეტიალედ, დღეს კი შრომის მოყვარული:

დეკემბრის ყინვა, ქარი, ავდარი თოშვედა ტფილისს, თოვლიან ქუჩებს. არსად არ მქონდა თავშესაფარი, მიკანკალედა სიცივე ტუჩებს.

ნაქურდალ ნივთებს იქვე ვყიდდი, ნაშოენი ფულით შეენაყრდებოდი. ბევრჯერ ნაცემი, მშვიტ-მწკუტრად საღმე კუთხეში მივედებოდი...

ავტომობილმა შორიდანვე იკივლა და დიდ შენობას მიადგა. ფანჯრის არ შიანი ფარდა წუთით აიხადა და ისევე სწრაფად ჩამოეშვა.

ოთახში ხმაური ატყდა. ავტოდან თეთრწინსაფარიანი კაცები გამოვიდნენ, საცავე სწრაფად გადმოილეს და გიღებულ კარში შევიდნენ. სახლ ში ფეხის ხმა იმატა.

ბოლოებიანი საწოლი წუთით აგრიალდა, ხალხის ხმა კი დაბლა იხმოდა.

— გარშემო საბანი კარვად შემოუქექეთ! ფრთხილად...

— ქალო, ნუ ღელავთ, ნუ გეშინიათ, საავადმყოფო ერთადერთი საშუალება ბავშვის გადარჩენისათვის.

— რატომ იკლავთ თავს ტირილით? იქ ყველაფერი ზელთ არის: ყურადღება ექიმისა, წაშალი... აქ კი ერთი წამი რომ გადააციდნოთ იმ წუთის, როდესაც დახმარება საჭიროა — ბავშვი უსათუოდ დაგელუჭებათ.

დედას შიშისაგან ფერი მთლად დაკარგოდა, ნამტირალევი თვალები სასოწარკვეთილებით ექიმისათვის მიეპყრა და დამფრთხალ შევლივით ცხაცხებდა. ხმის ამოღებას ვერ ახერხებდა.

ავადმყოფ ბავშვს თვალები დაეხუტა, სახეწამოქარბილებული ყელში მძიმედ ხრიალებდა, გონება მთლად დაკარგული ჰქონდა. გარშემო მეტობლები ყველა თავიანთ ფანჯრებს მოსდგომოდნენ, სახე ყველის სეროში ზული ჰქონდა, ზოგი გარეთ გამოსულ

და ერთხელ, როცა მისუსტებული მარტოა ვეგდე ხიდის ყურეში, უცებ რაღაცამ ჩამოიქროლა, მძლავრი ხმაური მესმა ყურებში...

დილით კი, როცა გამომეღვიძა, სულ უცხო მხარე შეჩვენა თვალში.

პირველ ხანებში ვერ ვისვენებდი, კვლავ ზეტილი მენატრებოდა, მსურდა როგორმე გავბარულიყავი, გული საშინლად მიღონდებოდა.

საღლაკ ვაზრდილი ბნელ კუთხეებში, მკაცრ დისკიპლინას ვერ შეგწევოდი. სუფთა ტანსამოსს, გეპრიელ საქმელს დიდი ხანია გადავჩვეოდი.

ან მუშაობას რა მივიქრებოდა, ქურდობა იყო ჩემი ხელობა. „რად მინდა შრომა, ოფლი რად ვღვარო?!“

ასეთი იყო ჩემი მსჯელობა.

მაგრამ გავიდა თვე, წელიწადი, — მეც შევეჩვიე კანონს და წესებს, გონება ჩემი მაშინ გამეხსნა, მაშინ ვიღვამიდი ცხოვრების ფესვებს.

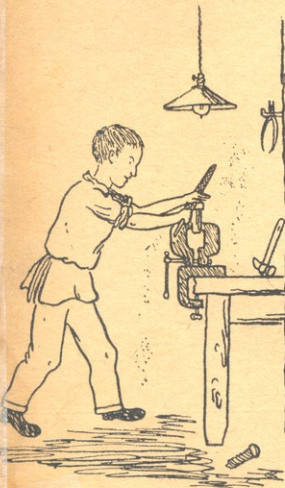
დღეს კი... ემუშაობ დიდ ქარხანაში, ზეინკლობაა ჩემი ხელობა, მე მიყვარს შრომა მტკიცე, ურყევი და მეჯავრება ცრულამკერტობა.

მე თქვენ მოგამართავთ, პიონერებო, თუ საღმე ნახოთ უშწუო ბავშვი, ხელი ჩასქიდეთ, გზა გაუხსენით და მოათავსეთ თავშესაფარში.

ბორის გოცირიძე:

წამოვიხედე მისუსტებულმა, მკვამ გვერდით იღვა ავტომობილსა. ეიღაცამ მძლავრად ხელი მოამხვია და ბნელი ქუჩით შორს ვამაქანა.

ის აღარ მახსოვს, მერე რა მოხდა, ან როგორ მოეხვედი ავტოლის სახლში.

ლოყო, რაღაც ჩუმად მოთქვამდა და მძიმედ ოხრავდა.

ყველამ იცოდა, რომ ბავშვს ხუნავი მძიმე ფორმით ჰქონდა ვაშქდარი, და წუხდენ, თანაც კრღებოდნენ.

ავტომობილის კარები რახუნით დაიკეტა, მანქანამ ერთხელ კიდევ იკივლა და სწრაფად გაქანდა.

— უი, უწინ დიდდაშენი დამარბე, შენ გენაცვალე, შეილო, სანამ შენ ავითყდებოდეს რამე... წამოიკენესა რკალივით მოხრილმა დედაბებმა და ტირილით სახლში შევიდა.

* *

სუფთად დაწკრიალბებულ საავადმყოფოს ფართო და ნათელ დერეფნებს ტროიკული მცენარეული მეტად აღამაზებენ.

ყველა პალატის კარები ღია, ისმის ბავშვების ხმაური, ზოგან სიცილი, ბევრგან წკრილა ლაპარაკი და ზოგჯერ ტირილის ხმაც ერევა.

— რა ამბავია, კაცო! დღეს მეთექვსმეტე ხუნავიანი ავადმყოფი მოვიყვანეს.

— საწყალი ის მასწავლებლის ბავშვი... ძლიერ მძიმედ არის ავად.

— რომელი? უკანასკნელად რომ მოიყვანეს, მე-3 პალატისა, არა?

— წუხელის რამდენიმეჯერ აშკარად წამოიყვირა: დედა, დედა, შეხედე, მოდის, მოდის, თეთრი ცხენი, მოაშუქებსო... დედა, რა ლამაზია, რა კარგიაო.

თან ბავშვი ისე ტკბილად იღიმებოდა, რომ მე ვთქვი ეს არის გამობუნდა და მოქი, მაგრამ დღეს ისევე ხბილი დაიწყო, მძიმედ სუნთქავს... ჩხუტე ვეღარ ჩავაწვეთეთ.

— არიქა, აგერ შემოვლახე მოდიან... შეხედე, შეხედე ჩვენ პროფესორ ქალს! ჯვირანივით მოდის და ყველა ექიმები აშალასავით მოსდევენ, ახლა იმ ბავშვს ნახავენ...

— საწყალი, ნეტავი რამე უშველონ, თორემ იმის დღ-მამის ცოდვით პირდაპირ დავიწვი.

— აი დედასა, რა დრო დავვიდგა, მაშო! წინათ ჩვენ, უბედურებს, სულ ამას ჩავჭიჩინებდენ: ქალს თავისი ჩრდილისსკა უნდა ეშინოდესო და ახლა კი... ერთი შეხედე, თავს - შემოგველე, ის ორი მამაკაცი ექიმი უკან როგორ მოჩანჩალებს... წინ სულ ქალები მოჰყვებიან.

— ღიზა, ექიმი ნინო გეძახის, ჩქარა, — გაისმა ქვემოდან დისახლისის ხმა, ორივე მომუშავე ქალები დაფაკურდნენ და სხვადსხვა კართი გავიდნენ.

* *

ექიმებმა დინჯი ლაპარაკით ქვემოთ პალატისკენ ჩაიარეს. ახალგაზრდა ქალებს თეთრი წინასურები სახეზე შუქს აყენებდა.

ბევრ მათგანს მოსასმენი მიღებმ წინასურების ჯიბეში ეწყო. ტარები სალამურით მოუჩანდათ.

ზოგ ექიმს დაქანცული სახე ჰქონდა.

ეს, ალბათ, ლამის მორიგეები იყვნენ, ანდა მძიმე ავადმყოფი თავისი პალატისა არ ასვენებდა.

მძიმეა, როცა დიდ ამავს დასდებ, იმედი გაქვს და შრომა კი არ გიჯიხს-დება, მძიმეა, ძლიერ მძიმე, როცა ექიმს ავადმყოფი ელაპტება.

— აი, აქ გახალეთ... თქვა ახალგაზრდა ექიმმა და მეცხრე პალატაში ყველაზე უწინ თვითონ შევიდა.

ეს პალატა მხოლოდ ხუნავიანი ავადმყოფებისა იყო. რამდენიმე ბავშვი ჩუმად, უხმოდ იწვა, ისმოდ მხოლოდ მძიმე სუნთქვა.

ქვემოთ ფანჯრისკენ მდგომ უფრო მოდილო საწოლში ექიმების შესვლიდან ბავშვმა საშინლად დაიხრიალა. ეს ის მასწავლებლის შვილი იყო რომელიც გუშინ მოიყვანეს საავადმყოფოში.

— გუშინ ანტიტოქსინი ორჯერ ვეუღხაბუნეთ... მდგომარეობა მისმეა... ბავშვი ჯერ გონზე ვერ მოსულა ტემპერატურა — 40⁸/₁₀ განმარტნიმავ ექიმმა.

პროფესორი ქალი საწოლს მიუახლოვდა.

მოძველები ქალი მოშორებით ჩაოლდა.

ღანარჩენი ექიმები საწოლს გარშეოხებენ.

პროფესორმა საბანი გულამდე გაახადა. გულმკერდზე არაერთი ნიშნები არ ჩანდა.

სახე ბავშვს აწითლებული ჰქონდა. თვალები ოღანვ გახელილი, თითქოს ოლიმპიცი.

პროფესორმა მავა გაუსინჯა. შემდეგ ავადმყოფი სინათლისკენ მოატირიალა და პრიალა, კოვზის მსგავსი ღირფითი პირი გაუხსნა.

ბავშვი მიძიმე შეიშუშუნა და პირი მანკი გაალო.

— ლორწო და ჩირქი დღეს ნაკლები აქვს. ჯირკვლებიც უფრო მკირე. დღეს ანტიტოქსინი გაუკეთეთ?!

— არა, თქვენს მოსვლას ველოდი, ცოტა გულის დასუსტებისა მეშინოდა.

— ააფერია, ეტყობა, ბავშვს გული მაგარი აქვს. ერთხელ კიდე საღამოს შეუშაბუნეთ და, იმედია, ბავშვი დასძლევს მიძიმე მდგომარეობა...

— შენ გენაცვალე, შენი ქირიმე... უცებ კუთხიდან მოისმა სისარულით დაკავებული გმინვა. ყველა ექიმმა იქითენ გაიხედა.

იქ ბავშვის დედა იდგა და მოლიმარ სახეზე ლაბალუბით ცრემლები ჩამოსდიოდა.

— ნუ გეშინიათ, თქვენ კიდეც ეგრე წუხართ? აკი გითხარით, არა უშავს რა მექით... ეს მაგარი ბიჭუნაა, გაჩუწუნებთ, ყველაფერს დასძლევს. — ერთი მიხედვით პროფესორმა ავადმყოფის დედა დაამშვიდა და ახლა სხვა ავადმყოფებს მიმართა:

— თეთრი ცხენი, დედა, ცხენი!! უცებ წამოიძახა ბავშვმა, სახე მთლად გაუბუჭდა და ისე გაჩუმდა.

მეორე ბაწი ბავშვის საწოლთან მიხლოვებული ექიმები წუთით შეჩერდნენ, რადგან ყველაზე უფრო პროფესორი ქალი შედგა და სისარულით ანთებულმა იმავე ავადმყოფს სიკლით გამოხედა

— უცნაურია და გასაკვირველი.

აი ეს არის უტყუარი, ძლიერი ალბო ადამიანისა. თეთრი ცხენიო, არა, ეს რა თქვა?!

— დიახ, პროფესორო, ბავშვი თითქოს ცხენს უაღერესებს, ხელებს ისე იწვდის, თითქოს ნამდვილად ცხენს ხედავსო.

— თქვენ იცით ბავშვი რას იძახის?!

— დიახ, თეთრ ცხენს ახსენებს. ამ ხნის განმავლობაში ეს მესამედ ახსენა. სხვა არაფერი უწამებია...

ჩაერია ლაპარაკში მოძველები ქალი და ორი ნაბაჯით ექიმებს მიუახლოვდა.

— წარმოადგინეთ, რა გასაოცარი ამბავია, ეს შრატი, რომელსაც ახლა ჩვენ ეხმარობთ, მართლა თეთრი და მეტად ლამაზი ცხენისაა.

იმ დღეს მე და ბაქტერიოლოგიური ინსტიტუტის გამეც საბურთალოზე, სადაც საშრატე სისხლს იღებენ, ერთად წავიდით დასათვლიერებლად. დიდი ხანია იმ ცხენს მიქებდენ, მეტად ლამაზია და ყველაზე ბევრ სისხლს ეს ცხენი გვაძლევსო.

ამ ცხენს ცისკარა ჰქვია და იმ დღეს სწორედ ამ ცისკარას ოთხი დიდი ქილა სისხლი ამოუღეს და ეს ახალი შრატი სწორედ იმ ცხენისა...

საერთო ღიმილმა ყველა ექიმს სახე გაუშუქა.

— რას ბრძანებთ?!

— მართლა?!

— გასაოცარია, გასაოცარი!!

წამოიძახეს სხვადასხვა დროს ექიმებმა და დილილით ისეც იმ ბავშვისაკენ გაიხედეს.

ბავშვი რომ კარგად გახდებდა, საბურთალოზე წაუყვანეთ და ის ლამაზი ცხენი, რომელიც ბავშვს ელანდებოდა, უსათოდ აჩვენეთ. იქ ლამაზი მიღამოვით და პერეც მშვენიერია, იქ ბევრ კურდღელის ნახავს და საუკეთესო ექსკურსია იქნება. ოღონდ, როდესაც ძალიან კარგად მოაჯობინდება და კარგე ამინდიც იქნება.

დღემაც სისარულით სიტყვის თქმა ვეღარ მოახერხა, ახლა კი იგი ბარწმუნდა, რომ ბავშვი აუცილებლად განიკურნებოდა.

პროფესორი ქალის სიტყვები შიშ-

საგან შეკუმშულ მის გულს მიუახლოვდა. სავით მოელო.

თვალებზე ცრემლები ჩამოსდიოდა.

სანამ ექიმები ყველა ბავშვს ნახედნენ, დედა მათ ლომობირებით შესცქეროდა და ჩუმდ თავისთვის ბუტბუტებდა:

— გენაცვალე, შემოგველე, ჩემო პატარა ბიჭუნა, შენც და შენს მხსნელსაც.

* * *

შემოდგომის თბილი და მზიანი დღეა. ლურჯი ცა ტუილის ატლასივით გადაჭკვერა.

ავსულის მთები სულ ახლა მოჩანან.

ყაზბეგის მწვერვალი შაქრის თავით ტფილის შორიდან შემოსცქერის.

ნოდარისათვის მამის ზელი ჩაუკიდა და ლენინის ჭრით საბურთალოსკენ მხნედ მიბიჯებენ.

ბავშვი მეტად მზიარულია, ლამაზაკომს განუწყვეტლივ.

ნაავადმყოფარ სახეზე მზის სწოთლე ვარდისფრად შეჰპარვია.

მიდის, მიბაკუნებს და გამაღებთ აქეთ-იქით იხედება.

დიდი ხანია ქალაქის ქუჩებში აღარ გაუკვლია, ერთ კვირაზე მეტე მარტო ეზოში და თავის ქუჩაში დასეირნობდა. ახლა კი შორს მიდის, სანეტარო ადგილების სანახავად.

— ნეტა მართლა ის ცხენი იყოს... რომ იცოდე, მამა, რა ლამაზი იყო ისეთი თეთრი იყო, როგორც თოვლი. სისარაში სულ არ მეშინოდა ისე შეაღერებოდა, გრძელ ფაფარ გულზე მფენდა და მარნე ავადმყოფობას სულაც არა ვგრძობობდი. მე კი დედე დიდ თვალებს ვუკაცნიდი და ისე მიხაროდა, ისე... უი, მამა, რა არის? რა გუუენებს?!

შეწყვიტა ბავშვმა ავადმყოფობის ამბავი, როცა ლენინის ჭრის ბოლოდან ხშირი გუგუნე მოესმა.

— აქ, შეილო, აბრეშუმის ქაზნაა, აბა შეხედე, რამოდენი ახალ შერობები წამოიჭინენ, ხედვ, ქმით გზები როგორ გააფართოვ-

— მამა, დიდი დაღმართი საღ არის? ან ეს ქუჩა ასე ძალიან როგორ გააღივებს!

— გახედე აქეთ, ნოდარ, გახსოვს, აქ რა დიდი კლდეები იყო წამოწვენილი, ჰო და, აი ეს კლდეება სულ მთლად ჩამოქრეს. კლდეები სახლების და ქაჩხნების აშენებას მოანდომეს და თანაც ქუჩა ასე მშვენიერად გააფართოვეს და გაასწორეს.

— უი, მამა, უკუბრე, ხილი. . რამოდენა ხილი გაუკეთებიათ...

— უბ, რა კარგია, რა მალაილი! ის რაღა, მამილო, აგერ, ქვემოთ...

— ის ძველი ხილია, შვილო, ვერა იცანი!

— უი, რა სასაცილოა, რა პატარა, დიდ ხილს შვილივით ამოღდგოვია... მაგრამ, მამა, მამა, გახედე, მამა. იქ გახედე, ირემი, მამა, დიდი რქიანი ირემი! აგერ კიდევ. . . ხედავ... მამა, ხედავ!

— ჰო, შვილო, ჰო. იქ ზოლოვითი ბალი გააშენეს, მთელი ის წყება ვერის ბაღებისა მთლად ამ ზოლოვით ბაღს მოუწდა. მანდ ახლა ირემებიც არიან, ლომებიც, ვეფხვებიც. ბავშვა სიტყვა გააწვეტიანა, სახეზე წითლი უკმაყოფილება აღებუდა.

— იცი, მამა, სანამ ავად გავხდებოდი, მასწავლებელი დავპირდა ექსკუსიით ზოლოვით ბაღში წავიყვანო, ვინ იცის, იმით კიდევ ყველაფერი ნახეს და მე კი...

— შენც გაჩვენებ, შვილო. დღეს წავიდეთ, ბაქტერიოლოგიური ინსტიტუტის თეორი ცხენი ვნახოთ და მერე კვირას აქ წამოგიყვან.

ბავშვი უტბად გაჩერდა. თვალები ცეცხლით ავესო.

ხილს ყურისაკენ გაიქცა და ზოლოვით ბაღს ფართო თვალებით ყურება დაუწყო.

იქიდან იმ წამს საზარელი ხმა მოსმა.

ბავშვმა მამისკენ გამოიხედა

— ვე თუთიყუშები ყვირიან, აგერ ფარყატიც, შეხედე, ცალ ფეხზე როგორ გაჩერებულა, გრძელ ცხვირს წერაქვივით ატრიალებს, შეხედე, შეხედე, რა სასაცილოა!!

— მამა, ახლო მივიდეთ, კარგად ვნახოთ, შენი ქირიმე, ესენიც ვნახოთ!

— არა, შვილო, ყველაფრის ერთად ნახვა არ შეუძლებია, დიდილები. ან, თუ გინდა, დღეს აქ შეგიყვან, მაგრამ თეორი ცხენი?!

— არა, არა, მამა, ისევ თეორი ცხენი ვნახოთ. ის ცხენი ყველაფერს შირჩენია. სულაც იმისმა სისხლმა არ მომარჩინა?! წავიდეთ, წავიდეთ, მაგთ ყურსაც არ ვუვლებ.

ნოდარმა პირი ისევ გზისკენ იბრუნა და ნაბიჯს მოუმატა. ეშინოდა, აღარაფერს არ შეეცდინა და დრო აღარ დაჰკარგოდა.

— უიპ, უიპ, უიპ!—თითქოს ქვერიდან რაღაცამ მძლავრი ხმით ამოიძახა.

ამ ხმამ ფრინველების მოუსვენარი წიკვინი გამოიწვია.

ნოდარი ცოტათი იყო ზოლოვით ბაღს ვაკილებული. ამ ხმაზე ბავ

შვი უტბად გაჩერდა და მამას უხმოდა გაკვირვებით შეხედდას. მამას გაეღიმა.

ბავშვს ხელი მოჰკიდა და გაღიმებული უთხრა:

— აი, შვილო, ვე ლომია. გესმის რა დიდი ხმა აქვს? ეგეტ ყველაზე ლამაზი და მძლავრი ცხოველია.

— და... მერე, მერე, მამა, არ ეშინიანთ, რომ ეგ აქა ჰყავთ?

— რათა, შვილო, ლომები და პირუტყვები ძლიერ მავარ რკინის გალიაში ჰყავთ დამწყვედულნი.

— მერე და რომ გამოანგრეონ მუზღმუჭმუხვით იკითხა ბავშვმა.

— არა, ნოდარ, ვერასოდეს რკინის გალიას ვერ გამოანგრევენ; ი რკინები ლომზე უფრო ძლიერია.

ბავშვმა გზადაგზა მამას ბევრ კითხვა დაუყენა მხეცების, ცხოველების შესახებ და ამ ლაპარაკით შეუშინველად საბურთალოსკ მიუახლოვდნენ.

შებენ, მამა, აქაურობა სულ სო-
ველსა ჰვავს. აგერ ხზოები. იქ კიდევ
დიდი ძაღლები, სახლებიც რა კოტაა...
როგორი ყოფილა საბურთალო.

— თანაც რა კარგი შუე ანათებს.
მეხედ, ნოდარ, ბღში ხეხილი რო-
ცორ გაწითლებულა, რა ლამაზია აქა-
ურობა, მართლა და საბურთალო ახ-
ლა ნამდილო სოფელსა ჰვავს.

— ბაქტეოროლოგიური ინსტი-
ტუტის საჯინიბო კიდევ შორს არის?

— არა, აი ასე სწორი გზით გადა-
ვივლით და ხედავ ქვემოთ თეთრი შე-
ნობას? იმის გვერდით არის. ხომ არ
დაიძაღო, ნოდარ?

— დავიძაღე კი არა, თუ გინდ
გვხალაში წამოვკეცები, ისე კარგად ვარ!
მართლაც, ლოყებდაწითლებული
მავში ყოყობად მიაბაჯვება და ხარ-
ბად აქეთ-იქით იტყირებოდა.

მიუახლოვდენ.

თეთრი შენობიდან ვზატყეცილი
ქვემოთ ეშვებოდა, იმ შენობიდანვე
ხალაი მტკიცე ვალაფანი ვზატყე-
ცილს დიდ მანძილზე მისდგა.

— აი ამ შემოფარგლულით ინსტი-
ტუტის საჯინიბო იწყება. აგერ ძირს
ახედე! ის გრძელი შენობები იმას
ეკუთვნის. ბაღებიც სულ მთლად ამ
დაწესებულებისაა.

— აქეთ, ნოდარ, აგერ ვიწრო ბღ-
კით ჩავიდეთ. — უთხრა მამამ და ბავშვს
ხელი მოაქცია.

შემოდან დიდებუე და ბაღ-ბოსტნე-
ბით დაფარული მტკერის ნაპირები
მეტად ლამაზი სანახავი იყო.

ფართოდ გაშლილი, ვერცხლივით
მოლაპაპე მდინარეზე ბორანი დინ-
ჯად მიტრავდა. ავკალიდან ტფი-
ლისის ნოახლოვებულმა საფოსტო მა-
ტარებელმაც იცივლა, და კუმშუქუმად
ამოვარდნილი კვამლი კრიალოსანი-
თი გაქიშულ ფერად ვაგონებს პა-
რალელურად თან გაჰყვა.

ნოდარმა ერთი კი თვალი გადაავლო
ლამაზ მიდამოებს და ქვემოთ ისევ ინ-
სტიტუტის შენობებს მიაშტერდა.

ფართოდ გაშლილ მინდვრებზე დი-
დი ხეები იყო დარგული გრძელი შენო-
ბების წინ და იმ ხეებს ქვეშ ცხენები
ჯგუფად ება და შიანი დღის სია-
მოვნებას კუდების ქნევით ხატავდენ.

— აგერ, მამა, ცხენები! აგერ!
სიხარულით წამოიძახა ნოდარმა.

— ჰო, იქ ჩვენ ბევრ ცხენს ვნა-
ხავთ... ის გრძელი შენობები სულ
ცხენების სადგომებია, მაგრამ ნელა,
ნოდარ, ნელა!

ნოდარი კი აღარ იცდის, გულის-
ფანქვალით დაღმართი ხუთ წუთში

ჩაირბინა და ცხენებს ბაღში წაიყუ-
ბა დაუწყა.

თეთრი ცხენი არსდენ ჩინფულაქსულ
ყავისფერი და შავბაზუქსქსქსქსქსა...
დიდი თავლის კარები ფართოდ გა-
ვლით.

ნოდარმა შეიხედა.

თავლა ნაწილ-ნაწილად ფიცრების
კედლებით იყო დაყოფილი, ყვე-
ცხენს თავისი განსაკუთრებული ბი-
ჭონდა. თეთრული ცხენის წინ მუ-
თულის ძაფები კუთხეში იყო მიმე-
რებული.

შიგ თივა ვყარათ. ცხენებს თავე-
ბი ჩაყვით და თივას გემრიულად
ახრამუნებდენ. თივა ძირს არ იფან-
ტებოდა. ისმოდა თივის ხშირი ხმა
მუნი და ფრუტუნნი.

ნოდარს ყველაზე ძლიერ ის ვაჯე-
ვირდა, რომ წებოთ ხარხიხებზე აუ-
რებელი ჩიტი იჯდა.

ესენი ცხენების მუდმივი სტუმრე-
ბი იყვნენ, ქერს კენკავდენ და ქათამე-
თან ერთად პატებს ქექავდენ.

ცხენები სისუფთავისაგან ბზინავდენ

— აქაც დაახლოვებით ოცდაცხრა
მეტი ცხენია.

ამ ლაპარაკით ნოდარს მამა და
ვიღაც უცნობი თავს წამოაღდენ.

— აქ დიდი ნაწილი ბრმა ცხენებია.
ნოდარი გაუაციცებით ისევ თეთ-
რ ცხენს ეძებდა.

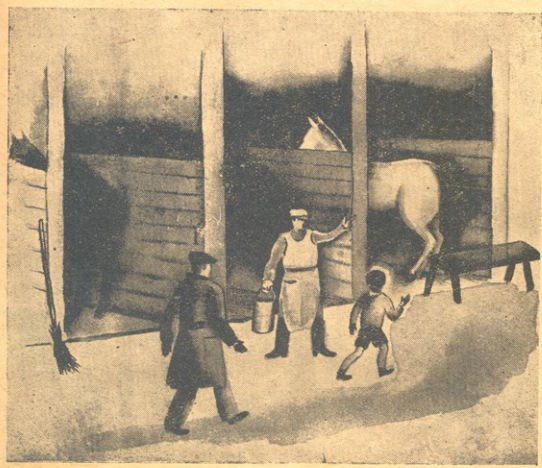
ნოდარ, ცისკარა ამ თავლაში ახ-
ყოფილა... მეორეშია, აქ მეტი ნაწი-
ლი ბრმა ცხენები ყოფილა.

— დიხ, — დიხ, ჩამოართვა სიტყ-
ვისეე უცნობმა მეჯინიბემ.

— აგერ აი ის ქვემოთა რიგი სულ
დოლის ბრმა ცხენებია. ამ დაბარბე-
ბულ ჯიშთან ცხენებს მთავრობა იქნ-
და იმ დიდ საქმეს, შრატის ვაკეებს
ანდომებს.

ნოდარს სახეზე ვაკვირვება აღუ-
ქდა. ცხენებს ორივე თვალი მ-
ლული ჰქონდათ და მეჯინიბე კი იმ
ბრმას უწოდებდა.

აგერ, აი იმ კუთხის ცხენს კი თ-
ლებზე თეთრი ბისტი აქვს ვადაკ-
ლი, ის მართლა ბრმაა და ესენი
ისე იხედებიან, თითქოს ყველგან
ნათლად ხედავდენ.

— ჰო, ნოდარი, რად გიკვირს, არის ისეთი ავადმყოფობა. ზოგიერთ ადამიანსაც თვალში ახელილი აქვს და ეგრეაფერს ხედავს, ასეთი ავადმყოფობა ცხოველებსაც სჭირთ.

— აჰა, აგერ ეტლი მოდის, ჩვენი ექიმები მოდიან და სისხლის ამოღებაც ახლად დაიწყება. თქვენ იქ მობრძანებით და ექიმი ცისკარას სისხლის ამოღების ნებას დაგვრთავთ. — ნოდარის პამამ მადლობა გადაუხადა მეგინიბეს და მომავალ ეტლს ნოდართან ერთად ყურება დაუწყა.

ერთ წამს ყველაფერი მზად იყო. აქა-იქიდან მეგინიბეები და მომუშაობა ხალხი გამოჩნდნენ.

— გამარჯობა, ამხანაგებო, გამარჯობა, — მიესალმნენ ექიმები დახვედრილ ხალხს.

ეტლიდან აპარატები ყუთებით და ყოველნაირი საჭირო ხელსაწყოები გადმოიღეს. თეთრი შენობის კარები გააღეს. ექიმებმა და მომუშავე კაცებმა თეთრი წინასაფრები გაიკეთეს, ბნელ კუთხეებში ელექტროები გაჩაღდა.

პრილა ქვაბები პრიმუსებზე სწრაფად მოშინდნენ. ცხენებმა გრძელ და კულტურულად მოწყობილ თავლაში ყურები დატკვიტეს და აფრტუხდნენ.

იმით იკლდნენ, ეტლით ერთი და იმავე ხალხის მისვლა რასაც ნიშნავდა. ბეგის მათგანი დიდი ხნის ნაკადი იყო და მშვენიერად უხვდებოდა ამ გარემოებას, მაგრამ ორჯერ ან სამჯერ ოპერაციადატანადი ცხენები მოუსვენრად იტკირებოდნენ და ფეხით ტრას ცემდნენ.

ნოდარის პამამ ექიმებიდან ნებართვა აიღო ბავშვისათვის ლამაზი ცისკარა ენახეგებია, როცა მას სისხლს გამოუშვებდნენ.

— მაშ შენ ჩვენმა ცისკარას სისხლმა მოგარჩინა? ყოჩაღ, ბიჭუნა, ყოჩაღ! მოხვედლი, რომ ჩვენ ლამაზს მადლობა გადაუხადა, არა?! ეგეც

კარგი საქმეა, სხეებმა არც კი იციან, ზოგიერთი ცხოველების, და მეტადრე სალი ცხენების, სისხლი რა გამოსადეგარია ადამიანის სიცოცხლისათვის...

— ჰო, აბა, დამიტრი, ჯერ პატარა პონები ნომეგარე, ტოქსინი შევეშხაუწოთ, შემდეგ ლურჯა და შარები მესამე თვლიდან მარდაღ! — მიმართა ექიმმა მსახურს.

მსახური გატრიალდა, მეორე რუსი კი ცოტა ხნით გაჩერდა და დამილით ექიმს მიმართა:

— ექიმო, ვი რამ ძლიერ გავტანჯოთ, ლურჯა მეტად ახალგაზრდაა და ფრთხალია, არა სჯობია ჯერ გიერასათვის შეგვეშხაუწუნებია.

— შე კაი კაცო, დღეს იქნება თუ ხელა, ერთია, იმ შენ საყვარელ ლურჯას ნემსს ქვეშ ხტუნვა და კუნტრუში მაინც არ ასცდება.

— მომიყვანე, მომიყვანე, მიგაჩიოთ, მაშ რისთვის ვაქუნებ ამდენ კოპტონსა და ქერს, სისხლიც არ უნდა მოგვეცეს?!

რუსი გატრიალდა დამილით. ექიმი საოპერაციო თეთრ შენობაში შევიდა და ნოდარი თავის მამით დასათვალიერებლად მიიპარტია.

ფართო, თეთრად შეღებილ შენობაში ორი ადგილი კარგა შეკრულ კოლოფივით ფიცრებით იყო შემოფარგლული.

ოპერაციას ამ შემოფარგლულში უკეთებდნენ ცხენებს, ჰერიდან ბრტყელი ტყავის საბრტყლები და ბოძებიდანაც ცხენებსა თავდასაფარებელი ქაბრები ძირს იყო დაშვებული.

— აი, შეხედე, ბიჭუნა, ამ ყუთიელ სითხეს ტოქსინი ჰქვია, ამას ახლა კარგად გამოკვირილ საღ ცხენს კანში აი ამ გრძელი ნენსებით ჩაუშვებთ, ეს წამალი ცხენის სისხლში ანტი-ტოქსინს გამოიშუავებს, თვენახვერის შემდეგ იმავე ცხენს, რომელსაც ბევრ-

ჯერ ჩაუშვებთ ტოქსინს, სისხლს დაუშვებთ და იმ სისხლისაგან ჩვენ იმ ანტიტოქსინს მივიღებთ, რომელიც ხუნაგან ავადმყოფს შევეშხაუწუნებთ ხოლმე ავადმყოფობის დასახლეველად.

ცხენის სისხლიდან ტენის ისეთების, ყალათმის, წითელი ქარის და ზოგიერთი სხვა ავადმყოფობის საწინააღმდეგო შრატებს სულ სხვადასხვანაირად ვამუშავებთ და აი ამ საშუალებით ვყურავთ შენისთანა კარგ ბიჭუნებს. გაიგე?!

— აგერ, მოპყავთ, ვახიხედე, აი იმ ცხენს მარები ჰქვია. შეხედე, როგორ მოკუნტრუშებს

ყველამ იქით ვახიხედა. ნოდარი მთლად ჰკერტად იქცა.

მსახურს ცხენი სადვით ეჭირა. სიმსუქნით ჩამრგვალებული იყო. ყველამოდრებულს თავი ისე კობტად მოედრიკა და ისეთი თოხარკით მოდიოდა, გეგონებოდა ცეკვაესო.

თეთრი შენობის შესავალიდან მარცხმა ყურები ტკვიტა, ცხერის ნესტოები რამდენჯერმე შეაჯამაშა და შედგა.

— აა, მარებს, ნუ გეშინია, გასწი წინ, პირველად ხომ არა ხარ! — აბა!!

მსახურმა ატლასივით ალაპაღებულ კისერზე ხელი დაჰკრა და შემკრთალი ცხენი წინ გაიგდო.

ნალბე ასფალტის იატაკზე რითმულად აწკრიალდნენ, ცხენი შემოფარგლულ ადგილას შეიყვანეს და ტყავის სალტებით თავი ჩაუხეს.

გადიდებული თვალბით შესცქერის მარები აშოშინებულ პრიმუსს, ყურებს ხშირად ცქვეტს და ოდნავ ტოკავს.

ამ წამს ლურჯაც შემოიყვანეს.

(გაგრძელება იქნება)

ცქვიტი

დახმარება

სოფელი გრიგოლეთი სადგურ სუფსასთან არის. იქ შენდება ციტრუსოვანი კულტურების საკავშირო წნიშენლობის საბჭოთა მუწურნეობა. მაგრამ მუწურნეობამ ავგისტროში მუშახელის ნაკლებობის გამო დასახლება გვემა ვერ შეასრულა.

გარდაღვა გვაქვს — ამ ცნობასთან ერთად ამოთავადენ რაიონის პარტიულ-კავშირული ორგანიზაციები. გარდაღვის სალოციდაციოდ გრიგოლეთში რამდენიმე დღით ჩავიდენ მეზობელი სოფლის კოლმუწურნეები და კომკავშირული ხალგაზრდობა.

— ბუქსირი, ბიჭებო, ბუქსირი ჩამოტყევილებს, — ისმინდა საბჭოთა მუწურნეობის ფართობებიდან.

მუწურნეობის ღამეში ხეების შრიბს და ზღვის გამუდმებულ ხმურს კოლმუწურნეობა ყოველი უფროსობდა.

საბჭოთა მუწურნეობა ღლე თენდებოდა საბჭოთა მუწურნეობა ჯერ ისევ დღემდე დღის ღრმა ძლით.

გაშლილ მიდამოზე იდგა გაურღვევი მთები. ახლა აქ მხოლოდ ზღვის გამუდმებული ღლევა ისმოდა.

საბჭოთა მუწურნეობის ეზოს კარი გაუღია შორიდან მოისმა ბუქისა და დღისის ხმები, შემდეგ მას მოჰყვა „გვამს“ ძაღლის ხმა.

კარგებში მუშებმა გაიღვიძეს და ბარაკების წინ გამოვიდნენ. მათი ვალდებულებული სტუმრები ჩქარა კარავების წინ ამწყობდნენ.

ესენი იყვნენ ლანჩხუთის რაიონის სუფსასა და ნიგვზიანის თემის პიონერ რაზმების მოზარდი ბავშვები.

ბავშვა რიცხვი 100 აღევლინებოდა. მათთან იყვნენ პედაგოგები და ხელმძღვანელი უფროსი ამხანაგები.

რატიმ მოვიდენ ან რა უნდოდით, მის შესახებ არცერთი მათთანავე არ ვთხოვდით ბავშვს.

მთი იციან, რომ მოზარდი თაობა წინა ცინობდეს და სწავლობდეს ჩვენს რაიონებს, ენობრებოდეს მას ამ შესწავლის საფუძველზე.

* *

მუწურნეობის მუშები ფართობებზე გაიქცნენ.

ბავშვა რიგი ტრებდაშლილი ცაცხვის გემ მოთავსდა. ჩქარა მათთან მოვიდენ მუწურნეობის დირექტორი და ავრონომი. დირექტორი ბავშვებს ესაუბრა საბჭოთა

მუწურნეობის საერთო მდგომარეობაზე, ხოლო ავრონომმა მათ დაწერალებით გააცნო ბატატის კულტურის მოშენებისა და მის ფართობზე მუშაობის წესები.

საუბრაში ნაცნობი საკითხების გაგონების დროს ისმოდა:

„ვიცი, სკოლაში გვისწავლია“.

საუბარი დამთავრდა. ხელმძღვანელებმა ბავშვები ბრიგადებად დაყვეს. — სოც-შეჯიბრი ბრიგადებს შორის, — შემოიტანა წინადადება პიონერმა.

— კარგია, კარგია! — ახამურდენ ბავშვები. ხელშეკრულების დადგმა ბრიგადებს შორის სწრაფად მოათავეს და ფართობზე გაეფიქრნენ.

ბრიგადე ბრიგადას ეკვრებოდა. მოვიწვევებდნენ მაწინავეს, და ბატატე თაყისუფლებული სარეგული მაღახებისაგან.

— აბა, არ გავგავსწროს სხვა თემში, ჩვენ მეტი დავამუშაოთ, — ფუსფუსებენ ფართობზე ბავშვები და ფხვიერ ნიადაგს თოხით აბრუნებენ.

* *

მზე სამხრეთით გადაიხარა. ძალზე ჩამოცხა. ცაცხვის ძირში საყვირი გაისმა. ვინ იყო ნიშანი მათი მუშაობის დამთავრებისა.

— დღეს წინ წავიდა ჩოჩხათის თემი, რომელმაც დაიბუშავა 6.900 კვადრატული მეტრი ფართობი.

— ჩვენ კი ჩამოვჩიხით თუ? — ახამურდენ დანარჩენი პიონერბავშვები.

— არა, მეგობრებო, თქვენც წინ მიდიხართ, ხეალსათვისაც ხომ აქ ვჩრებთ და ვნახობთ, ვინ ვის გაუსწრებს, — დაამშვიდა ხელმძღვანელმა ახამურბეული ბავშვები.

შეკრების დამთავრების შემდეგ ნაწილი პიონერებმა ახალი ვაზთებით მუშების დასახლებებზე ადგილობრივად გაემართა. მათ ახლავთ პედაგოგები. ესენი მკითხველთა ჯგუფის წევრებია. რამდენიმე ბავშვი კვლავ ვაზთების მასალების დამუშავების შეუდგა.

— ხეალ საველე ვაზთით მზად უნდა იყოს, უსათუოდ მზად, ცოცხალი და კონკრეტული მასალებით მუწურნეობის საკიბორტო საკითხებზე, — თქვა ხელმძღვანელმა პიონერმა.

მათი საქმიანობა მალე შეწყდა, მუწურნეობა უმასმინდლებმა ძვირფას სტუმრებს, რომლებიც მივიდნენ მის შესასწავლად და დასახმარებლად.

გემრიელი სადილის შემდეგ კარგია ზღვაზე ბანაობა.

ბავშვები ზღვის ნაპირას დიარაზნენ, ცოტა ხნის შემდეგ მზიარულად შეუღდენ ბანაობას.

ზოგერთმა მთავანმა დღეს პირველად ნახა ზღვა. უნდათ სულ აქ იყვნენ, მაგრამ გძმობა ვინების ემორჩილება, და წყლიდან ამოდიან. ბავშვები ახლა კარგებისავენ ემურბანან, კარგებში კარგია სანტერესო ამბების მორიგებით მოყოლა. სანტერესოა ამბები და ზოპირები ზამთრის გრძელ დამეში. მაგრამ ახლა კი გრძელი დღის სანახაობით დღლილ ბავშვებს ამბების მოყოლაში შეუშინველად ჩაქმნათ.

სიხანავი მთელ საბჭოთა მუწურნეობასა და მის პატარა სტუმრებს.

მეორე დღეს ადრე დილით ბავშვებმა მუშებთან ერთად გაიღვიძეს. ნორჩ ენთუ-ზიასტოა ბრიგადა ფართობებისაკენ მიემურება. დღეს მუწურნეობაში ყოფნის უკანასკნელი დღეა, ვნახობთ, ვინ ვის აჯობებს.

ამაჟამდ გამარჯვებული გამოიყურება საველე ვაზთების რედკოლეგია.

მუწურნეობის განცხადების დაფასთან მუშები ირივან. დაფას ამშვენიერ ბავშვების მიერ გამოშვებული კვლავის ვაზთით.

ამ წერილი: „როგორ მუშაობს მუწურნეობის სასადილო“.

„დავიცვით სანიტარული პირობები“, — ხმაშლია კითხულობენ ვაზთების მეთაური წერაილის სათაურს მუშები.

— ბავშვა მსუბუქ კავალირას ბევრი რამ გამოურკვევია მუწურნეობის საკიბორტო საკითხებიდან, რაც ვაზთები გამოშვებენიანია. მტკივნეულ საკითხებზე უსუეთესოდ არის შესრულებული მატერული კარკატურები.

სამუშაოა დღის 4 საათი მუშინველად ვაგია. დამკვერლ ბავშვებს თვალები უბრწყინდებთ მათ მიერ დამუშავებული ფართობებისაკენ ვახხედის დროს.

მუშაობა შეწყდა. მუწურნეობის ავრონომი და ბავშვა ხელმძღვანელი დამუშავებულ ფართობს მოამვენ.

ცოტა ხნის შემდეგ ისინი ბავშვებთან დაბრუნდენ.

— ყოჩაღ, ყმაწვილებო, ყოჩაღ! ამ სიტუკვებით მიუახლოვდა ავრონომი პიონერებს.

— თქვენი დამუშავებული ფართობი საკმაო მოცულობისაა.

რამდენია, მიინც, ბიძია?
ერთსა და იმავე დროს წამოიძახა რამდენიმე ბავშვმა. აგრონომმა ბლოკნოტის ფურცელი გადაშალა და დაიწყო: — თქვენს მიერ დამუშავებულია 24.000 კვადრატული მეტრი ფართობი. დამუშავებული ფართობის თვისება დამაკმაყოფილებელია.

ეს უკანასკნელი სიტყვა არც კი ჰქონდა დამთავრებული აგრონომს, რომ მხურვალე ტაშმა ივრიალა.

— აბა, ახლა მზიარული ცეკვა-თამაში გავაჩალოთ.

სახელდახელოდ წრე გააკეთეს. მუშებიც აქ არიან. ისინი მზიარული სახეებით უტყვიან მათ დამხმარე ბავშვებს. ცეკვა-თამაში დამთავრდა.

წრის შუა ადგილას მურწრობის დირექტორი გამოჩნდა.

მან ბავშვებს დახმარებისათვის მურ-

წრობის სახელით მადლობა გადასცა, სიტყვის დასასრულს შეჰპირდა დახმარებას სკოლის უკეთ მოწყობაში.

წრე დაიშალა. ხელმძღვანელმა ქაბეშვიძემ მწკრივად დააყენეს.

დარაზმული პიონერთა რიგი მახლობელი რკინისგზის სადგურისაკენ გაეშურა. დიდხანს ესმოდათ მათი საყვირისა და დილის ხმა მურწრობის მუშებს.

საღამოეამს, როცა მიღმო დაინისლა, რკინისგზის სადგურიდან მოისმა მატარებლის კივილი.

მურწრობის დამხმარე ნორჩი ერთუხიასტები ამ მატარებლით გაემგზავრნენ ორი დღით მიტოვებულ სოფელში მშობლებთან.

ისინი მატარებლის ფანჯრიდან ქუდის ქნევითა და უჩიამულით დაემუშვიდობენ ზღვის სანაპიროს ამაჰამწვანებულ ბუნებას.

მ. ებრაღიძე.

ლიც შეიტანს თავის წიგნს სკოლაში ალიზის შენების საქმეში

ასეთი უნდა იყოს საგჭოთა სკოლის მოწაფე

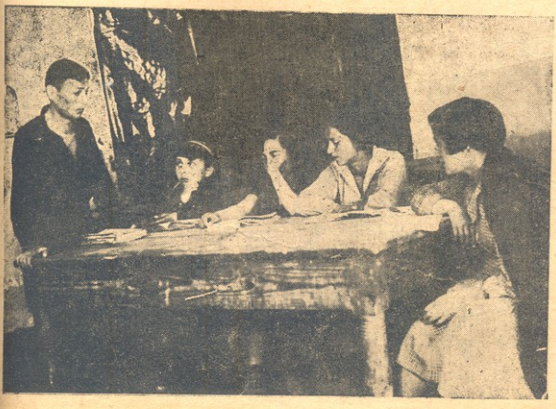
ჩვენი ხელისუფლება და პარტია უდიდეს ყურადღებას აქცევს მომავალი თაობის კომუნისტურად აღზრდის საქმეს. ის ყოველგვარად ცდილობს რაც შეიძლება უკეთ მოაწყოს ბავშვთა აღზრდის პირობები, რომ თვითთული მოწაფე აკადემიურად წარჩინებული, პოლიტიკურად განვითარებული, ფიზიკურად ჯანსაღი და პო-

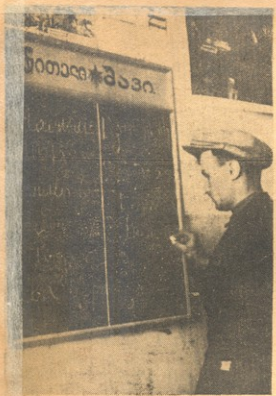
ლიტიკნიკურად აღზრდილი იყოს. საჭიროა მხოლოდ, რომ თვითთულმა მოწაფემ შეიგნოს თავისი ვალი ხელისუფლების წინაშე. თვითთული მოწაფე უნდა გრძნობდეს პასუხისმგებლობას, რომ ხელისუფლების მიერ მასზე ზრუნვა აანაზღაუროს იმით, რომ მისგან შეიქმნეს საუკეთესო სპეციალისტი, საუკეთესო საბჭოთა მოქალაქე, რომე-

მოწაფე, რომელიც ბეჯითად არ სწავლობს, მოწაფე, რომელიც უღისცილობს, — არ ამართლებს მასზე დაკისრებულ მოვალეობას. ცხადია, ასეთი ბავშვებისაგან არ შეიქმნება პატროსანი საბჭოთა მოქალაქე.

თუ მოწაფე სკოლაში დადვიანებით ცხადდება და ეს სისტემად გადაექცევა მას, — ის წარმოებაშიც დაიგვიანებს; თუ მოწაფე გაკვეთილებს აცდენს, — ის წარმოებაშიც გააცდენს დღეებს. თუ მოწაფე გაკვეთილებს არ დაამზადებს, — ის არც წარმოებაში გააკეთებს რამეს. თუ ბავშვი პატარაობიდანვე არ არის დაინტერესებული ცოდნის შექენით, — ის ბოლომდის უფოც დაჩნება. ჩვენს ქვეყანაში კი ადგილს ვერ იპოვიან უღისცილობი, დღეების გამცდენი და არამშრომელი ელემენტები.

ჩვენ სკოლებთან არსებული პიონერკოლექტივების მთავარი ამოცანა უნდა იყოს აკადემიურად ჩამორჩენილ და უღისცილობი მოწაფეთა გამოსწორება, უკიდურეს შემთხვევაში კი ასეთი მოწაფეებისაგან სკოლის გაწმენდა. ეს ვალდებულება უნდა მიიღოს თავის თავზე თვითთულმა პიონერმა, თვითთულმა წარჩინებულმა და სამაგალითო მოწაფემ. ასეთი მოწა-

ოსმწლევის დათავრების შემდეგ

ამს. ნამვალაძე დღე

სწავლით დაინტერესებული სერგო ტვილისში მოეწყო — კარლ მარქსის სახელობის პოლიტექნიკურ სკოლაში. ამს. ნამვალაძე ა. ლ. კ. კ. ორგანიზაციის აქტიური წევრი გახდა და სკოლასთან არსებულ უჯრედის მდივანად ექნა არჩეული.

ბით მუშაობდა აგრეთვე წერეთლის უკლდინარობის ლიკვიდაციისთვის, მან წერა-კითხვა შეასწავლა წერა-კითხვის ცხრა უკლდინარს.

ამს ვარდა ის თვლებმა პოინერთა კოლექტივის ხელმძღვანელად. ამს. ნამვალაძე მთელი სკოლის ყოველგვარი საქმიანობის აქტიური მონაწილეა.

ამს. ნამვალაძეს კარგად აქვს შეგნებული ის, თუ რა დღი მნიშვნელობა აქვს საბჭოთა ხელისუფლები-სათვის გასამხედროების საქმეს. მას შეგნებული აქვს ის, რომ თვითო-სა უნდა დადგეს საბჭოთა კავშირის სადარჯოზე. ამიტომ იგი პირველია სამხედრო ცოდნის შეძენაში. ის სავსებით დაუფლებულია სროლის ტექნიკასაც.

მიუხედავად იმისა, რომ ამხანაგ ნამვალაძეს საზოგადოებრივი დატვირთვა ძალიან ბევრი აქვს, რასაც ის მუდამ პირნათლად ასრულებს, ის აკადემიურადაც წარჩინებული და საუკეთესო მოწაფედ ითვლება. ნამვალაძე ახერხებს იმასაც, რომ სწავლაში ჩამორჩენილი მოწაფეები ამაკადინოს. მას პყავს ჩამორჩენილ მოწაფეთა ჯგუფები და მთელი თავისი ენერგიით მუშაობს მათი გამოსწორებისათვის.

სერგო ნამვალაძე მუდამ ინტერესით ეკიდება წარმოების შესწავლის საქმეს და მუდამ ხალისით მუშაობს დაზავსთან ხარატობის შესასწავლად. ამს. ნამვალაძე, როგორც სამავალითო მოწაფე, როგორც საუკეთესო საზოგადოებრივი მომუშავე და როგორც დაქვევლი, შეტანილია სკოლის წითელ დაუფაზე.

ამს. ნამვალაძე მუდამ აქტიური მონაწილეა ადგილობრივი კედლის გაზეთის გამოცემის საქმეში.

აი ასეთი უნდა იყოს საბჭოთა სკოლის ყველა მოწაფე, აი ასეთი მოწაფეებისაგან შეიქმნებიან სოციალიზმის აქტიური მშენებელნი.

ამს. ნამვალაძემ თავისი ინიციატივით ჩამოაყალიბა პოინერთა ბრიგადა სსკოლო ინვენტარის შესაკეთებლად.

ელ. ა — ძე.

ფეხები კი ჩვენს სკოლაში მრავლად მოაპოვებინა. აი მავალითი:

კარლ მარქსის სახელობის რკინის-გარის პოლიტექნიკურ სკოლაში სწავლობს ამბროლაურის რაიონის კოლმეურნე გლეხის შვილი სერგო ნამვალაძე. სერგო ნამვალაძე სკოლაში საუკეთესო მოწაფედ ითვლება. მან ამაწულედი სოფლის სკოლაში დაამთავრა, პატარა სერგო სკოლაშიც დათარბობდა და მამასაც ერთგულად ემხარებოდა ყანაში მუშაობის დროს.

საბრძოლო მხადეგაში

მზე, გამრჯე და მამაკია, იცის, რაა შრომა, ოფლი. ახლა ეხედავ — კლობში ზის და აუღლია ხელში თოფი. სინჯავს თვალით, სინჯავს ხელით, თან ნაჭერი ვაკრა შალის; თოფი მაინც უტვლეღია, თოფი ისევ რჩება შვიი. რა წნას, კიდევ ემძიმება, ხეხედალ ჩანს ლულა ცივი. მოწაფეა და თოფის მხრივ ენერჯე არც ისე გამოკდილი. ხელოვან იცის, რომ ლულიდან ტყვია ცეცხლით აწვივდება; იცის კიდევ, თუ თოფს მკოდნე როგორ დაშლის ნაწილებად. და ყმაწვილი არ ისვენებს, მამანასთან არ წყვეტს კავშირს.

გეგმაში აქვს, ფეხს არ დაძრავს, ამ იარაღს თუ არ დაშლის. არც შერცხვება, ყოჩალია, აზრის ძალას გრძობს და ხარობს, ნასწავლი აქვს სკოლის წესით, — თოფი როგორ მოიხმაროს. და ეძლევა ცოდნით გარჯას, ჩაეკიდა ფრთხილად საეცეს, ხელის გული აჭკრა ხევით, მოაძრო და დაღო ცალკე. მოხსნა ზუმბა, ლულაც მოხსნა. მოკიდოს, ლამის, ოფლი. რაღა დარჩა! ნაწილებად დაშლილი აქვს უკვე თოფი. და წმენდს ფრთხილად ყველა ნაწილს, მოიხმარა სუფთა ჩვარის; ასეც უნდა, რომ შამხანას მოძრობა ექნეს ჩჭარი.

ჯერ ადრეა, თოფზე ვარჯიშს დამთავრებს, ალბათ, მალე. შემდეგ გარეთ გაივლის და მოასვენებს სადმე თვალს. და იფიქრებს ბრძოლის სუსხზე, იქ აუზთან, ფარო ბაღში. ბევრს იფიქრებს, რადგან იცის, რა აზრი აქვს თოფთან კავშირს. იცის: თოფი სიმაგრეა და ჯებირი ჩვენი მიწის. მტრის ცეცხლს ცეცხლით უნდა შეხედეს, ეს ყმაწვილობა კარგად იცის. და დროს ახლა, ასე ვარჯობით, შამხანასთან მისთვის გარჯავს, რომ მტრის ცეცხლს და შემოტევას მიაგებოს ტყვია კარგად.

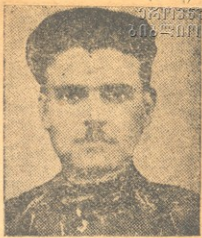
გ. კაკხაიძე.

რა ვიქითხართ?

ნოვა დაფარული საბავშვო ლეისონი
სახელდამი: ტფილისი, 1933 წ.

57

ამხ. პიონერებო! ჩვენი საყვარელ ბელადს ამხ. სტალინს თავის მოხსენებაში — ხელწოდების შედეგები — მოჰყავდა ბურჟუაზიული თურნალ-გაზეთებიდან ამონაწერები, თუ როგორ უყურებენ კაპიტალისტურ ქვეყნებში საბჭოთა კავშირის სოციალისტურ აღმშენებლობას. ერთ-ერთი ამერიკელი ბურჟუაზიული თურნალი „ნიუზები“ წერს: „რუსეთი იწყებს მანქანებით აზროვნებას, რუსეთი ხის ააუქნიდან სწრაფად შედის ფოლადის, ტექნიკის და მოტორის საუკუნეში“.

ნი დიდების მსგავსად „აშენებენ ქარხნებს“. „ავეთებენ ტრაქტორებს, აეროპლანებს, ბრიგადირებს“ და სხვა. დაფნარელი მეტად მოხდენილ იძლევა თავის ლექსებში ბავშვთა კოლექტივს, მათ შრომასა და თამაშობას.

„აი: გიგო, ვანო და შალიკო წყაროს პირას ხედიან მარტო, უსაკმინო არ გგონოთ, ავეთებენ თიხის ტრაქტორს“.

მუშაობენ, ფაქტობენ და ჰგონიათ თავი გმირი..

აი კიდევ გაათავეს და

და ცდილობენ ყველაფერი ისე გააკეთონ, როგორც ნამდვილ ტრაქტორს აქვს.

„აი ბიჭო, ასე იყო, სწორედ ასე, არ ხედავდი? აქ ქვაბივით რაღაც იღვა და ის ხავე იყო ნავთით.“

„მიდის ასე მუშაობა, ხალსით და ენერგიით, ვანო ზოგჯერ ისვენებს და ტრაქტორივით ყვირის, კვის“ („ტრაქტორზე“).

აგერ ბავშვების მცირე ჯგუფი:

„უხანჯრის იქით, მარცხნივ, ბაღში, საღაც მწვანე ფოთლებია, რეზო, ვანო და ეთერი თამაშობენ ქარხნობას“.

მოიტანეს ყოველგვარი მასალა:

„ქვა, ქვიშა, კირიცი,

„ქარხანას საზეიმოდ ყვავილით და დროშით რთავენ, ტრიბუნაზე ადის რეზო, ვანო თითქოს არის მუშა, ხტის ეთერი, მის სიხარულს და ასარული აღარ უჩანს“ („ქარხნობა“)

ეს პატარა მშენებლები არც ზამთარში არიან უსაკმოდ. მხოლოდ „მშენებლობის მასალა“ იცვლება, თუ ზაფხულში თიხისაგან და ქვიშისაგან აგებდნენ მშენებებს, ავეთებდნენ თიხის ტრაქტორს, ზამთარში, როცა „ცივა, ცივა, თოვლი მოდის, ქარი თოვლის ფიქვებს ფანტავს, ეწოში კი მუშაობით იწურება ოფლში ვახტანგ თოვლის გუნდებს ერთმანეთზე ადებს, აწყობს, სწორედ ადგამს და აშენებს აბრეშუმის დიდ ქარხანას თოვლისაგან“. მაგრამ აქ ვახტანგი მარტო კი არ არის, „ვახტანგს გიგლა ეხმარება, აქვექარის მარდი ელცო, მაგრამ მთელ ამ მშენებლობას ისევ ვახტანგ ხელმძღვანელობს“. გაათავეს

დნობროსტროის სახეიმი გახსნაზე გერმანულმა ინჟინერმა საჯაროდ განაცხადა: „სხეთი გიგანტი მთელ მსოფლიოში არ არისო. ყოველივე ეს კი გაკეთებულია არაფერმლონიან მშრომელთა კოლექტიური შრომით. შრომის გმირები, დაკვერელი მუშები, კოლმეორენ გლეხები ინერგიულად აშენებენ თავის პროლეტარულ სამშობლოს — გიგანტების ქვეყანას, ეფლოენებაში მათ ასახავენ მხატვრები, ლოქანდაკენი, კომპოზიტორები, მიმღერებები, ლიტერატურაში — მწერლები და მოეტები. ისმება კითხვა: ჰოვია თუ არა სოციალისტურმა აღმშენებლობამ გაიზარა საბავშვო ლიტერატურაში. რაკიკიკიკიკიკი, ჰოვია, მაგრამ, სამწუხაროდ, უნდა აღინიშნოს, რომ ზოგიერთი საბავშვო წიგნში სოციალისტური აზრების მობა მოცემულია ბავშვისათვის გაუგებარი ენით და ილუსტრაციით. ხშირად ასე ცუდადაა დაწერილი ქარხნის შესახებ, რომ ბავშვი წინასწარ ეუბნება დედას: არ მივიღო ქარხანა, არ მინდა „ქარი“, ის, რა თქმა უნდა, გამოწვეულია იმით, რომ ქარხნის შესახებ დაწერილია მძიმე, ბავშვისათვის გაუგებარი ენით და ილუსტრაციით ბუნდოვანი და გაურკვეველია. მთელ დაფნარულმა სწორედ აქ გაიმარჯვა.

ბავშვთა კოლექტივი დაფნარლის წინაშე

დაფნარულმა ჩვენი ქვეყნის სოცმშენებლობა, ბავშვების შრომა, თამაშობა და შემოქმედება მოგვცა ისე ცოცხალ, მატერულად და ისე საინტერესოდ, რომ არ შეიძლება აიღოს ხელში რომელიმე ბავშვს ეს წიგნი და ბოლომდის ხალისით არ წაიკითხოს. საერთოდ, ბავშვებს ჩვენი დიდების მიბაძვა, ამიტომ საბჭოთა კავშირის გიგანტურმა სოციალისტურმა აღმშენებლობამ ბავშვების შრომაზე და თამაშზე თავისი გავლენა მოახდინა. ესე-

მეზღვენილობის ხელშეწყობა
არ აზი არ ეპიკოფილდება, „ამბობს:
ხომ ავაშენეთ, მაგრამ კიდევ
და რაღაც.“ და ცოტა ხნის კიდევ
მემდგა „დატარდა ისევ უკვლა,
ნენს მარჯვედ ხელი და ქარხნის წი
ქმენს მართლაც კობა ბრავდელი“
ველის ქარხანა“).

ინდივიდუალური შემოქმედნი
იანი ისეთი ბავშვები, რომელთაც
ყოფი უფრო ეხებრებათ მუშაობა და
დადებითი აქტივობენ სხვადასხვა
მამოშობს. დაფარული თავის საბავ
რევეტში იძლევა ასეთ ბავშვებსაც-
ჩვენი რეზო ვახდა ოქტომბრელი,
ს სიმღერა და თამაშობა ბევრი, გუ-
დილით კობა ავტო ვაკეა, გავი-
რი, მორთო, ზოგან გაავითრა, ზედ
ფერი“ დასეა, მის დაარქვა ვოლა
„სამხედრო ვაზზე“ სწრაფად გაქა-
და“ („რეზოს ავტომობილი“) და
თოვც, ვანა ცოტანი არიან ისეთი
ბავშვები, რომელთაც აქეთ თავის ხელით
მოხმული ავტომობილები, ტრაქტორი-
ავტომობილები და სხვა სათამაშოები!

ბავშვების კულტურული გზავიზა
სოფლად

ბავშვების საქმიანობა მრავალმხრივი,
მართლ თავის ლექსებში აქვს მათი
ინაზონის სხვადასხვა სახეები, სხვა
ხედით, საზაფხულო არადდეგებზე სო-
ფლად წასულ „ზაზახს, ცელსა და მო-
ქმენარს“, ჩიტოს, რომელსაც სკოლადან
აქვს სხვადასხვა დავლება“ და ასრუ-
ბებს კიდევ ბევრად — „სასწავლის მო-
ქმენ ბებოს“. ის არ არის უხეიბ და დამ-
ბავი მისასწავლებელი, უფროსიხლებმა
ბავშვის მოხუც მოწაფეს, მიმართავს მეტად
ფეხიანად და კარგად — „ჩემო ბებო,
ბავშვად, გამგებენ, მე რა გითხრა,
ბავშვად მათი, სულ ორ დღეში შეის-
ველი წერა-კითხვას.“ ეს ასეა მოხდა,
სულ მოკლე ხანში ბებო უკვე წავიკო-
ბებს ახოს ახახს, რომ როგორმე წაყო-
ბის. და ჩიტო კი „ხტის ზედმეტი სიხა-
რულით, კეუღან შლის სტრაქოვნით,
ბავშვის მიერ წაითხვას“. მართო ამით
ბავშვების მიერ ჩიტოს საქმიანობა. „ხო-
რეკელშიაც გადის, ჩიტო, დარბის, დახ-
ბავს. დათამაშებს და სწავლაში ეხმარა-
ბა ჩამორჩენილ სოფლის ბავშვებს. მაგ-
ნამ ნიჭით, ცოდნით, ქცევით მთელი
ბავშვი გააკვირვა, როცა სოფლის კო-
ლექტივში ჩაატარა „ბავშვის კვირა“.

**ბავშვების მონაწილეობა დღმსახრ-
ულედაც და შმარებაში**

ბავშვები ხშირად იკრიბებიან, მჯგლობენ,
სწავლობენ. დაფარული ერთ-ერთ თავის

ლექსში მშვენიერად აგვიწერს ოქტომბ-
რელით შეკრებას: „ზადის ბოლის ათიდე
ბავშვთა კრება გიამართა, თავდადომო-
რედ კოვდ იყო, ცელქი, მაგრამ ნიჭირი
და მღვიანე კი ყველამ ერთხმად აირჩია
ჩვენი მერი, წესიერად და მამაად პირველ
სიტყვას ამბობს გვი“. განსაკუთრებული
ყურადღებით ევიდებიან ბავშვები დღე-
სასწავლების ჩატარებას, იღებენ აქტიურ
მონაწილეობას სამზადისში, მისასალმე-
ბელი სიტყვებით, ამბობენ ლექსებს და
სხვა. დაფარული იძლევა ასეთ ბავშვებ-
საც, მისი წიგნი სასევა პატარა გმიზ-
ბით. აი „მიტინგა. თავმომწონად და დგა
ვასო ტრიალზე, სიტყვა მისასალმე-
ბელი წარმოთქვა მან მტკიცედ ახე:
მართალია, პატარა ვარ, მართალია, ვარ
ჯერ ბავშვი, მაგრამ დროშის მაინც
ავეცე, მაგრამ დროშის მაინც ვავაშლი“
 („სოფლის მიტინგე“). სოფელში პირვე-
ლი მაისის დღესასწაულია „ავტო ტრაქ-
ტორი ტრიალზე, მართლად გირლან-
დებით, ზედ სხედან ოქტომბრელები
გულზე იით და ვარდებით. აქვე შალი-
კო, ეთოკო, გიო, სოსიკო, ვახუა — ჩა-
მოსულ ავტომობილზე უხეივად მაღლა
ასულან („პირველი მაისი სოფელში“).

**ფიკულტურა, გურთობა და სხვა
სათამაშოები**

ფიკულტურის, გურთობის, ციკაობის
და სხვა ჯანსაღ თამაშობებს სკოლა
ადვილი აქვს დათმობილი დაფარული
წიგნში. იგი მეტად ცოცხლად იძლევა
მიოგრაფიულ კოლექტივს: „ახა, კობა, ქე-
თი, ზურა, მიდილი ყველამ მოედაზზე
ვითამაშეთ ფიკულტურა: დადგეთ
მწკრივად, დადგეთ განზე... ერთი, ორი,
ახა მაღლი ცოცხლად! ფიხოლად! მხა-
რად! და ცოტა ხნის ვარჯიშობის
შემდგა „ჰა, გაწითლდა, ბიჭო, ყურთი
სახეს ფერი აქრავს ვარდის... ვაშა,
ვაშა ფიკულტურას, დილის თამაშს,
დილის ვარჯიშს.“ („დილა ფიკულტურ-
ის მოედანზე“).

ავტო ბავშვები თამაშობენ გურთობას:
„ბურთის პირდაპირ იხვების ელო, მაგ-
რამ იქერს მარდი ნანა“. დამარცხდა
ბურთი ბანაკი, ვერ გაიტანეს ლელო, მაგ-
რამ ძალას იკრებს „გაწითლებული ელო“
და იძლევა განკარგულებას: „გაგო, კო-
ბა, აქეთ წამო, ავტო როგორ დავიციან-
ყვეს, შე ბუზულნა ვახტანგო? მზე აქა
ვარ! დამაძახა თავმომწონად ვიგოკომა, —
„ახე იციან ჩემმა ბურთმა ზევით გადახ-
ტომა“ და დამარცხებული ბანაკი გაიტანა
ლელოს. დაფარულიის იღრგნა სწორედ
იმაში, რომ იგი თამაშში, სწავლაში,
საზოგადოებაში და ყველგან, სადაც კი
ბავშვებს უხდებათ ყოფნა, იძლევა ბავ-

შვების ცოცხლად, მხიარულად, სასი-
ნამდებოდ სხვებს. დაფარულიის მოცილე-
რი არც ერთი ბავშვი არ ატარებდა
კითხულობ წიგნს და თითქმის ყველა
რი ეს შენ ვფლწინ ხდება.

**„ბუნება მამინა ლამაზი, როცა შიმ
სიციცხლად ტრიალვას“**

დაფარული ბუნებას ალწერს მარტი-
ვად და ლამაზად. მისთვის არ არსებობს
ბუნება ცოცხალი არსებობა და შრომის
პირველი „თილა, და გასაფხულს უკვე
ვარო უჩანს, იამ ჩახანა ამოფეთქა
ლურჯად“. მაგრამ მარტო იამ კი არ
ამოფეთქა, არამედ ამოწავდა ყველა
ცოცხალი არსება: „თავლით ხახვს სკა-
კო გაედვიდა ფუტკარს.. სოფლის კო-
ლექტივიც მძირობას იწყებს: კოლმე-
რენემ თვალი გადავლო მიწებს.“
ყანებს მოსდებია ოქტომბრელთა გუნ-
დებიც, ტრაქტორის შესახებდგენ: ახა ავუ-
გუნდი! სავითოდ, მწერალს ბუნება და
შრომა კარგად აქვს ერთმანეთთან და-
კავშირებული „მზე ოქროსფერად ამო-
ელვარდა, ნაფი ახხვს სიმინდის ყა-
ნებს და სავეიზოდ მორთულ ბალახ ჰავებს
ქალა, მინდორი, კორდენი მწვანე“.
და მით უფრო მშვენიერია ეს სახეივოდ
მორთული ყანა, რომ შიგ ტრიალვებს
მშრომელი მარჯვენა. „ყანებს მარგალვენ
კოლექტიურად, ისმის ტრაქტორის მძლა-
ვი გუზუნი“.

**რა ნაქლი აძხს დაზარალიის ღმის-
ბის წინას**

ამხანაგო პიონერებო! როცა ჩვენ
წიგნს ვკითხულობთ და აღვნიშნავთ მის
დადებით მხარეებს, აუცილებლად უნდა
ვკითხოთ მისი ცუდი მხარეც, თუ კი მას
ასეთი აქვს. პიონერების უფროს თაობას
უნდა შეეძლოს წიგნების შერჩევა და
რეკომენდაციის მიცემა თავისი პატარა
ამხანაგებისათვის — ოქტომბრელებისათ-
ვის. ამისათვის კი საჭიროა ვიცნობდეთ,
რა ნაკლი აქვს დაფარულიის წიგნს. ერთ-
ერთ ლექსში „დამცრელი ოქტომბრე-
ლი ქარხანაში“ ადვილი აქვს გადაჭარ-
ბებას. ოქტომბრელები ირკვევენ წარმო-
ბებს და „ჰა, მიადგენ უკვე დაფარულ-
მისწავლა და ჩამორჩენა ორგ სწორედ
შევახახხს, დაფაცურდენ სასწრაფოდ და
სცემენ ხელათ კედლის ვაჭვოს“, და
თქვენ გგონიათ, რომ კედლის ვაჭვოსათ-
ვის მზადდება უბრალო მასალები? შე-
ადინებს წერალები ტემპზე, ნაკლებს
მიღწევას, ზოგი ხტავს, ზოგიც ვაჭვოს
ციფრებით და ცხრილით ახახხს“. აქ-
რასაკვირველია, ადვილი აქვს გადაჭარ-
ბებას. ოქტომბრელებს ჯერ, სავითოდ,
არ შეუძლიათ შეაფასონ ქარხნის მიღ-
წევიბი და გარღვივებნი და მთავრად — ისიც

— 3 საათში. ოქტომბრისთვის ლიან ძნელია გარკვევა ისეთ დიდ ციფრებსა და დიფერენციაში, როგორც ქართველებში არის.

უფოთლო მწვანე ხე

ლექსში „ზმირისათვის“ არის ერთი აზრო ადგილი: „გადახედე მინდვრებს, ყველს ქარი არხვებს, ქარი არწვეს, ფოთლი კი მწვანე ხეებს აღარ შერჩა ერთ არც ერთს“. აქ რაღაც გაუგებრობაა: როგორ შეიძლება იყოს მწვანე ხე, თუ არ არის არცერთი ფოთლი. ცუდი შედეგება აგრეთვე ლექსში „შემოდგომა“.

„გმირობა გმირობის ბარამა“

დაუნარის წიგნში არის ასეთი ლექსი „მეოთხე წელი ხუთწლედისა“. არ ვიცი, რატომ მიუთვია ავტორის ძველი ქართულისათვის უბირატისობა. სხეი გამოთქვა კანონიერია, მაგრამ თანადროვე ქართულისათვის არ არის და-

მახასიებელი. ამიტომ უკეთესი იქნებოდა „ხუთწლედის მეოთხე წელი“. ლექსი იწყება ასე: „**ხუთწლედის წელია მეოთხე, ბიჭებო, იყავით ფხიზელი**“. მანამდროვე ქართული ენის ბუნება კი მოითხოვს, რომ იყოს „ხუთწლედის მეოთხე წელია, ბიჭებო, იყავით ფხიზელი“ ამით არ დაიზარდება რითმი და სწორიც იქნებოდა. ლექსი არის ზოგადი. ავტორი მიმართავს პიონერს: „პიონერს რა მართებს, ხომ იცი: გმირობა, გმირობა. გმირობა“. რაში გამოისახება ეს გმირობა, რა უნდა ვაკეთოს პიონერმა, რომ გახდეს გმირი? ამაზე ავტორი ლექსში არაფერს ამბობს.

„ქალსიონისაბის სტრიქონისაბის ქვეშ“

ავტორი ხანდახან ლექსის ფორმის მხრივ ექცევა რომელიმე შერჩევის გეგმის ქვეშ. მაგ. ლექსში „სოფლის მიტინგზე“ არის ასეთი ადგილი „**ექვთიმბელი მისთვის ვარ, მისთვის მიცემს მკერდში გული, რამ მხოვლის ვაგრაქონიონი მშრომელების სიხარული**“. ილია ჭავჭავაძე თავის პოეტში ამბობს

„**ადის ღმერთის სიყვარულის მართვის ღვივის ცეცხლი გულშია**...“
 რა თქმა უნდა აქ შინაარსი სულ სხვადასხვაა, მაგრამ უქველად იგრძნობა ქვეყანაში ლექსი და რჩება ისეთი შთაბეჭდილება, თითქოს ეს ლექსი სადაღაც წამოკითხავს. ასევე ლექსი „**დამკვრელის სიმღერა**“ ძალიან ჰგავს ქუჩისწიგნის „**დაქარა, დაქარა**“-ს. ახალგაზრდა მწერალი უნდა კითხულობდეს კლასიკებს, უნდა სწავლობდეს იმათგან, ლექსის გაცემისას, მაგრამ არამც და არამც არ უნდა მოეცეს მთარ ლექსის სტრიქონების გავლენის ქვეშ.

გარდა ამ მცირე ნაკლოვნებისა და ფორმის ლექსები არის გამართული როგორც შინაარსით, ისე ფორმით. ავტორი წერს მშვენიერი, მსლუბი და სალი სახაველი ენით, მზოლად სამწუხაროა, რომ წიგნი არ არის დასურათებული და პატარა რუხოს, ვინოს, ვთერის, ბუხულნა ვახტანგის, მარდი ელოს და სხვა ბავშვების თამაშობა და საქმიანობა არ არის მოცემული სურათებით.

მ. თომბაძე.

ქ ე მ ბ უ რ

(პიისა სან მოქმედებად მოზარდობის)

მოქმედნი:

- 1. ჯუმბერ
- 2. ვასო
- 3. ნუკა
- 4. ვალიკო
- 5. ნატა
- 6. გიორგი — მოწაფე, კომკავშირელი
- 7. მასწავლებელი
- 8. ჯუმბერის დედა
- 9. მარო — დედა ვასოსი
- 10. ქლესო
- 11. ტბანი
- 12. დღებური — მკითხველი, სისხლის სამართლის დამწავე
- 13. მილიციონერი

მოწაფეები

პირველი მოქმედება

(თახი მზარდი, ტახტი და საკმებით, ცალ მზარეს კამოდ ან სკიერი)

დედა (ემზადება წასასვლელად). რაღას უფურცებ, ბიჭო, შენ კი არ გიგვიანდება? **ჯუმბერ**, წაეალ, პო. **დედა**, წამსვლელი უნდა ემზადებოდეს, რამ ვაგაქტრა? ჩაი კიდევ გინდა? **ჯუმბერ**, არა!

დედა. მაშ მითხარი, რა გინდა: ელი ვისზე? **ჯუმბერ**, არა და არა! გამანებე თავი. **დედა**, რაო, რაო? ვის უფრადე მაგას! (უფურცებს) ნეტაი მომკლა, შვილო, და შენ კი ეგეთი არ იყო! **ჯუმბერ**. პო და, ნუ იცი ხოლმე ჩამოკლებია! **დედა**. მაშ რა უნდა ვიცოდე, რატომ არ მიღიხარ სკოლაში? **ჯუმბერ**. მივდივარ... როდის გათხარი არა მეთქვი... **დედა**. ადები და წაიფეთი. აიღე წიგნები ხელში! **ჯუმბერ**. შენი სამსახური იქით არის, ჩემი სკოლა კი აქეთ, ერთად როგორ წავალთ? შენ წადი, ოთახს შე დავკეტავ! **დედა**. რისთვის რჩები, ბიჭო, სახლში, რისთვის? გამაგებინე! **ჯუმბერ**. ჯერ აღერო. **დედა**. აბა გაიხედე, თუ აღერა. აგერ ქუჩები სავსეა შენი ტოლი მოწაფეებით. დანიანზე. უფურც, რა მზიარულად და სიცილე-კასკასით მიეშურებინა. შენ კი ზინხარ და „აღერა“-ს გაიძახი... ეს ზინტებს, უფურცებს და სადაგელ ბავშვებს სჩვევიათ!

ჯუმბერ. პო, პო, ეგეთი ვარ, გამანებე თავი! **დედა**. არ გავანებებ თავს, ვიდრე რიგინად არ მოიქცევი. **ჯუმბერ**. ეებს, რა ჩამოკიდება იცი! **დედა**. აა! ახლა მომავინდა, სად იყავ? რად დაიფიგინე წუხტლის? **ჯუმბერ**. აზნანავთან... გმეცადინობდი... **დედა**. ტყუი, ტყუი, ჯუმბერი! **ჯუმბერ**. ვტყუი, ხო, ვტყუი! **დედა**. ჯუმბერი, მე არ ვგულმურები, ტყუილად ნუ ბრაზობ, რა უყავ ფული? **ჯუმბერ**. ახლა ფული! **დედა**. მე შენ გვეითობე: რა უყავ ფული, ბიძაშენმა რომ გამოგივანა ფესხა-ცმელების საყიდლად? არ გეცმის! რატომ ხმას არ იღებ? **ჯუმბერ**, ფული... ფული... **დედა**. პო, პო, ფული! **ჯუმბერ**. დამეკარგა, ჯიბიდან ამომივარდა... **დედა**. დამეკარგა? რა თქვი ეგ? როდითი უნდა იყოდი ფესხა-ცმელი? **ჯუმბერ**. ძალიან ხომ არ მინდობდა? **დედა**. რაღა წყალში ჩავეარდ ახლა? ნეტავი, შვილო, მოგვეცი და მოვშორდე ამ წუთისოფელს, შენს ხელში... (ტირის)

ჯუმბერ. მოიცა, ქლესო! საათს მარ-
ლა არ დაგვარგავ?

ქლესო. გაანებე თავი... თუ არ გინდა,
ფოს, ძალას არ ვატან! მე ბევრი ლაპა-
რაკი შეგავარებ. ვთხოხარ: არ დიდივარგება,
მაშასადამე, მართლაც ასე იქნება!

ჯუმბერ. კარგი მაშ (მოდის უჯრასთან,
ქლესო სინახულით (კეჭუტავს) არა, ეს
მეტისმეტია!.. (გარეთ მოისმის ფეთის ხმა
და სიმღერა):

„გნდაცვალო, ვარღ-ხამბახო,
ტრანაეროლო მთებში!
ინხრეთ და იტკაულუტუტ;
ჩემო ლამაზებო!“

ქლესო. მაღუ, ჰა, ვილაცები მოდიან!
ჯუმბერ. ეხ, ჯანდაბას... (ივლებს
ჯიბში).

ვახო. (შემოდის სიმიდრით, პიონერულ-
ლო რუნტით) ოხ, ძლივს არ დაგინახე,
ჯუმბერ! სადა ხარ, კაცო?

ნუცა. (შემობრძან) აა! სახლში ყო-
ველამ გამარჯობა, ჯუმბერ! (ხელს არ-
მბიწვს).

ჯუმბერ. რა გნებათ?
ვახო. მიკოს, რა გამწყრალი ლაპარა-
კო? ჩვენ დღეღამაც ვართ?

ჯუმბერ. რაო.
ნუცა. ბარემ უთხარ ყველაფერი, რას
გააკინურე?

ვალიკო. თავიდან მოაყოლე, თავიდან!
ვახო. მოიკათ. ეს ვინ არის, ჯუმბერ,
შენი ახალი ამხანაგა? სად იმყოფ?

ჯუმბერ. რა გინდათ, არ იტყვიეთ?
ნუცა. იცი რა, ჯუმბერ! ოღ ლაპარა-
კო გვრე დაკვიბოთ, ასე გგონია უტოხ-
ბო მოვიდეთ... ერთ კლასში მიხიცი არ
ვიყოთ.

ვახო. შენი საყვედურებისათვის ვისა
სკალია... უფრო მინდღე, ჯუმბერ, ეს ყოთი
კვირაა თუ მეტი კლასში ფიხი არ შემო-
გიდგამს. რა მოხდა, კაცო?

ჯუმბერ. არ ვიცი.
ვალიკო. შენი ამბავი შენ არ იცი?
საკვირვალა! მაშ მე ხომ არ შეცოდი-
ნება!

ნუცა. ნამდვილად ისე იქნებოდა, რო-
გორც ჩვენ ვიფიქრეთ!

ვახო. ჰო, იცი რა, ჩვენ გვეგონა შენ
ავად იყავი, სანახავდ მოვედიოთ, „პირო-
ქნიც“ გიყიდეთ... მოართვიოთ, რა უყ-
ვიო?

ვალიკო. აქ არის, ინებე. ვამბე, რა
მორცხვი გამხდარა! რატომ არ იღებ?
ჯუმბერ. არ მინდა...

ქლესო. მაგას ეგვით რამ არ აქლია
ვახო. ბიკოს, მართლა? თქვენ საიდან
იციო?

ქლესო. მამა გეცხონდა, თავი დიანე-
ბე უბედობას, ერთი, დაა...

ვალიკო. ააა, ისეც შენი ახალი ამბავი:
უბედობასაო!

ვახო. თქვენი საქციელი მაოცებს, რად
ლაპარაკობთ ასე გაბრაზებულნი. ხომ არ
იხსებოკო?

ქლესო. ეგ არავის ეკითხება! ჯუმბერ,
მე მიიღვივო!

ჯუმბერ. (გაუბრდავად) ჰო, მოიცა!
ქლესო. მოკლდე, — მივიღვივო მეთქი.
იქ ვალის... ჰა, არ მომეტყუო, აი! (გაღის).

ვალიკო. ეგ კაი ვინმე არა ჩანდა...
რა უნდოდა შენთან, ჯუმბერ?
ვახო. მარტოვად და ვინ არის?

ნუცა. ჯუმბერ, ლაპარაკი დაგვიწყ-
და?

ჯუმბერ. (ბუზუნით) მეზობელია.
გამხიბებო თავი...

ვახო. ჯუმბერ, ბოლოსა და ბოლოს
გვეტყვი თუ არა, რაშია საქმე? ეგ კაცი
ვინ არის, სკოლაში რატომ არ დიდობარ?
ჩვენ ხომ შენი კარგი ამხანაგები ვართ,
რად გინდალავ?

ჯუმბერ. თქვენი საქმე არ არის...
(აპირებს წასვლას) მე ოთახი უნდა და-
მეჭო!

ვახო. მიღიხარ? მოიცა, ჩვენ კიდევ
გვექნა სათქმელი...

ჯუმბერ. მტკბარია, მაღე!
ნუცა. როგორ, სკოლაში არ მიღიხარ?
ვალიკო. ვინ იცის, სკოლის გზა და-
გაიწყლა კიდევ... წამო, ჩვენ ვასწავლით.

ჯუმბერ. ჩაწყვიტე ნნა...
ვახო. რა საჭიროა ეგვით ლაპარაკი?
ჯუმბერი გაბრაზებულსა ჰგავს!

ნუცა. მე მიგონა ჩვენს დანახვაზე და-
მშვიდდებოდა!

ვახო. მე დავამშვიდე. უფრო მიგღე,
ჯუმბერ, ჩვენ ვეფიქრობდით, თუ შენ ავად
არ იყავი, შენთვის ჩვენი სკოლის დეა-
ლუბა გადმოგვეცა!

ჯუმბერ. მე არა მცალია, მტკბარება!
(წასვლა აპირებს).

ვახო. მოიცა, ჯუმბერ. . მერე, იცი, რა
საამაყო დეაღებმა? მისის დღესასწაუ-
ლისთვის ჩვენ ვაწყნახებ მოწყობის ნაშე-
ქმდობის გამიფიხს. შენ, როგორც გან-
თქმულ მოიღვივებ, დაავალეს ჩვენს
მახლობლად მოყოფი ახალი ქარხნის მო-
დელის ვაკეთება!

ჯუმბერ. (სინახულით). მოვდილი?
ვახო. აი მე კი არ ვიცილო, თავისი
საყვარელი ხელობა გავხარდებოდა! რას
იტყვი, თანახმა ხარ? ბევრი დრო აღარ
დარჩენილა, სასწრაფოდ უნდა ვაკეთდეს.
წამოდი სკოლაში, დღესვე მიიღე საჭი-
რო ნასალა!

ვალიკო. სწავლის კი ნუ გეშინია! რაც
ჩამორჩი, აქ არა ვართ? ხელათ შეგა-
სწავლით! ხომ იცი, ნუცა ვანთქმული მ-
თებმატკოსია!

ვახო. რაღას გაიჟმდი? თქვი, თანხმა
ხარ თუ არა?

ჯუმბერ. არ ვიცი... გამანებე თავი...
ყველა. რაო?

ვახო. შენ, ჯუმბერ, ძალიან მაყვარებ!
ჯუმბერ. ჰო, ეს ისე.

ვახო. თქვი ყველაფერი, ან ჰო და ან
არა!

ნუცა. მოვდილი ძალიან საჭიროა. სულ-
ერთია, სანამ თანხმა არ იქნება, აქე-
დან ვერ წახვალ!

ჯუმბერ. დავგვიანდი, ვაპირებ...
ვახო. თქვი: აკეთებ თუ არა?

ვალიკო. თქვი: აქ ვი...
ნუცა. თქვი ჯუმბერი! **განკლავი**
ჯუმბერ (შეგვერებს) ნუ ჩამოგეც-
ვლი!

ვახო. რა გაყვირებს, ბიკო, სულერ-
თია, არ გავიწყვები!

ჯუმბერ. ვის არ გაუშვებ?
ვახო. შე ე!

ჯუმბერ. ბიჭი ხარ და გადამიღებენ!
(მოდის).

ვახო. არ გავიშვებ, ან ჰო, ან არა!
ნუცა. რა გქნა, ჩემო ბიჭო?

ჯუმბერ. გზა, გზა მიყავ მეთქი!
ვახო. თქვი, აკეთებ თუ არა?

ჯუმბერ. (სილას გაპკრავს) ანდ მ სუ-
ხა! (გარბის სკოლა ვამტურდალ).

ნუცა. ავირა, კინტო!
ვალიკო. ვადარეულა, თუ რა მოსულია
მაგ საცოდავს?

ვახო. ხმები გამართლდა, ჯუმბერი
ავარები ჩაუფარდა ხელში, აღბათი, პირვე-
ლი მე მოხმდა!

ვალიკო. მაგარი იყო? გეტკინა?
ნუცა. უყურე, ლოყას ატყვია!

ვახო. არაფერი, მერე რომ თვითონ
ამიორტყავს ცხვირში, ის არის ცული,
თორემ სხვისი გარტყმული აფილია ასა-
ტნიანი!

ვალიკო. მაგისთანას ერთი მაგარი
კინტი მოუხდებოდა!

ვახო. (გამორეკვა) ახლა მაგების დრო
არ არის, უნდა დავტრიალდეთ, ამხანა-
გებო, ჯუმბერი უნდა გამოვგლოჯოთ
ავარებს ხელიდან!

ნუცა. რაღაუქულა, ველარაფერს ვუშე-
ვლით, დღეს ვუთხრაო!

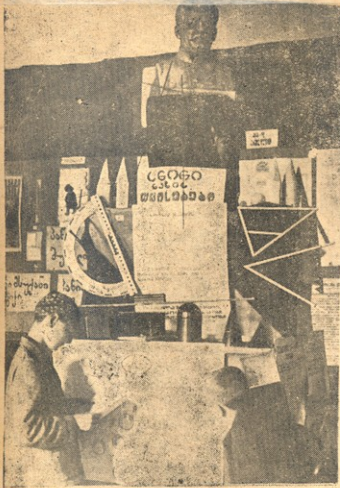
ვახო. არა, ჯერ არაა ჯერ ჩვენ ვიშე-
ქმელით. ვალიკო, შენ გასწვი, ჯგუფის
ხებმღანელს დადიცი, რომ ჩვენ ჯუმბერს
ფუთვალთვალებთ, დღეს კლასში ვერ
მივალთ, ჩვენ კი, ნუცა, მივეყვით, ამა სად
წავა. ავირა, ჯერ კიდევ ჩახს... (უყურება
ფანჯარაში).

ვალიკო. მივიღვივო... ეს პიროვნე?
ვახო. ჯანდაბას, რა ღრის პიროვნე!
მივეყვით მივეყვით!

ნუცა. ჰო, ჰო, მივეყვით ყველანი
გარბინა).

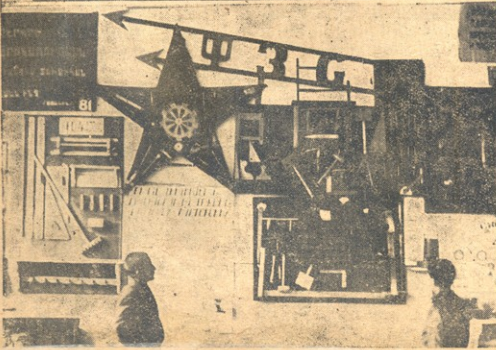
ზარღა

სასწავლო-მეთოდური

სასწავლო წლის დასრულებისას ტფილისის ვეფხე რაიონში გაიმართა სა-
ალრიცხოვო ხასიათის სასწავლო-მეთოდური გამოფენები. ამ გამოფენების მთავარი
მიზანი იყო, თუ როგორ განახორციელეს ტფილისის სკოლებმა ცდკას ისტორიული
მითითებანი პირველ-დაწყებით და საშუალო სკოლებში პედაგოგიური მუშაობის
გარდაქმნის შესახებ. ადვილი საქმე არ იყო ძველი მე-
მარცხენი გადანაზნების ლიკვიდაცია, მტიცილ შეგნებულ
დისციპლინის აღდგენა, საღო, ნაკადი მეთოდების შემო-
ღება და მათი შეფარდება საბჭოთა სკოლის ახალ პი-
რობებთან და მის ახალ შინაარსთან და მიზანთან. მი-
უხედავად ყოველივე ამისა, სასწავლო-მეთოდურმა გა-
მოფენამ ცხადდევს, რომ ტფილისის მასწავლებლებთან
დღი, ძირითადი გარდატეხა მოუხდენია თავის მუშაო-
ბაში და განუხრებლად ახორციელებს ცდკას ცნობილ
დირექტივებს, გამოფენები აშკარად გვიჩვენებს ან გარ-
დაქმნის შედეგებს: სერიოზული მეთოდური მუშაობა,
სისტემატურობა და გაცილებით უფრო მაღალი ხარის-
ხის პროდუქცია, ვინც წინა წლებში კომკავშირმა და

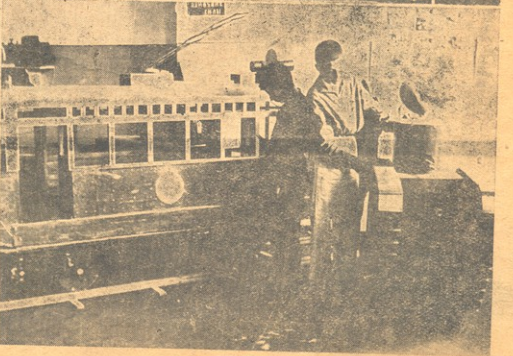
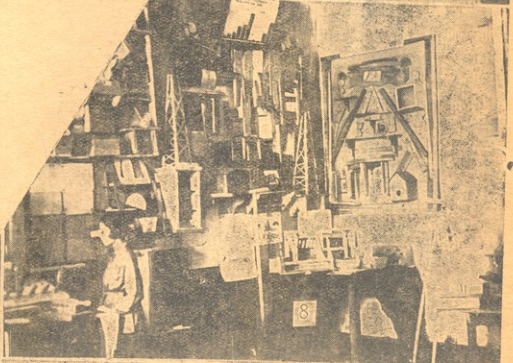

ბავოზენები ტვილისო

პიონერ-ორგანიზაციამ ყოველწლიურად უნდა შეუქმნას "ტელისკოლის ზღმდგენელოპას და მასწავლებელთ, რომ მიპოვებულ მიღწევები განამტკიცოთ და საბჭოთა სკოლა წავიყვანოთ სულ ახალ - ახალი მიღწევებისაგან მისი დიადი გზის მისაღწევად.

ფოტოსურათებზე გადაღებულია: 1 — მთებმტკიც კუთხე გამოფენაზე მე-14 სკოლაში; 2 — სასკოლო ასაკამდე აღზრდის კუთხე ლენინის რაიონის სასკ. გამოფენაზე; 3 — გამოფენას ათვალღიერებენ მე-14 სკოლაში; 4 — მოწაფეთა ნამუშევარი სტალინის რაიონის სასკოლო გამოფენაზე; 5 — ბუნებისმეტყველების კუთხე გამოფენაზე მე-14 სკოლაში; 6 — სკოლისასაკამდე აღზრდის კუთხე მე-14-ის სახელობის რაიონის სასკოლო გამოფენაზე; 7 — პიონერთა კუთხე გამოფენაზე მე-14 სკოლაში; 8 — მომწაფეთა ნამუშევარი ლენრაიონის სასწავლო - მეთოდურ გამოფენაზე; 9 — სკოლის ასაკამდე აღზრდის კუთხე სტალინის რაიონის სასწავლო - მეთოდურ გამოფენაზე; 10 — პოლიტექნიკის კუთხე ლენრაიონის გამოფენაზე.

ლონდონი

თუ თქვენ გეტყვიან, რომ ლონდონი უდიდესი იმპერიალისტური საზღვრით დასავლეთის ქალაქია, რომ ის ის ცენტრი დედამიწის ბურთობის უდიდესი ნაწილის კოლონიალური კერისა და უდიდესი ცენტრი მსოფლიო ვაჭრობისა, უდიდესი მსოფლიო ნავსადგური, — დიჯერეთ, ავიაციის სრული სიმართლეა, რომ თუ ვინმემ ვთხოვდა, რომ მან ის სად იწყება და სად თავდება ლონდონი — არ დაიჯერათ, ეს სწორი სისულელეა!

ლონდონი ქალაქი კი არ არის, ის ნიუ-იორკის ერთი ნაწილია, სადაც ინგლისის მოსახლეობის მთელი 20% თავს იკრავს. ოდესღაც აქ აუარებელი იდი ქალაქი, ჰატარა ქალაქები და ახლები იყო, რომელთაც ერთმანეთიდან მინდვრები, ილალები და ტყეები ჰყოფდა, მათ ცენტრში იყო ნიუ-იორკის ძველი დედაქალაქი ლონდონი, მერე კი ყოველივე ეს შეერთდა, მთლიანად, ერთ დიდ ლონდონად იქცა.

როდესაც რკინისგზით მიღობათ ლონდონში, ვერანაირად ვერ გამოკვივთ, თუ სად იწყება და სად თავდება ეს უცნაური ქალაქი. აი, მატარებელი შეიქრა დიდ ქუჩაში. თქვენ ვალწინ გარბიან შენობები, საღებულები, რკინისგზის ხიდები, წითელი ტომობილთა მწკრივები, და თქვენ აქვე მტკიცედ მოთავსდებიან ახრები: — ლონდონი.

თქვენ თანამგზავრები იტყობიან ნგრევაში და დარწმუნებით ამბობენ: — ლონდონი.

მაგრამ ყოველივე ეს ისევე უცხად იქნება, როგორც გამოჩნდა, და მატარებელი მიქრის ველებზე, თვალს ახებრებს ხასხასა მწვანე ბაღებს, ჩანს ხეები: ტუე... გაოცებული ხარო, გაოცებული არიან სხვებიც. მაშ ეს რა იქნება? და უცხად — ისე ქუჩები, სახლიები, ხიდები, საღებურები. ახლა კი თვისი უფლად ამოისუნთქეთ:

— ლონდონი.
და ისევე მალე ქრება და უკან რჩევა ყოველივე. კვლავ მწვანე ხეები, ვერსიანი ბაღები.
და ასე მეორდება ბევრჯერ, რაც იქნება, რა იქნება, რა იქნება და

ბოლოს მატარებელი ქვემოთ შეჩერდება სადღურის ჩიხთან, იქვე დგას ავტომობილების უდიდესი რაზმი, და თქვენ არ იცით, თუ სად დიწყო ლონდონი, რამდენ ხანს მიქრდა მატარებელი მის ფარგლებში სადგურთან გაჩერებამდის. თვით ადგილობრივი მცხოვრებლებსაც არ აქვთ სწორი წარმოდგენა ამ ქალაქის სიდიდებზე, სადაც 71/2 მილიონი სული მცხოვრებია. აი რას ამბობს ბ. კუმენტი, რომელიც საპროტა კემპრიდან ჩავიდა ლონდონში და ლონდონში მცხოვრებ რამდენიმე ინგლისელთან ერთად ერთ კვირადღეს ქალაქგარეთ ვასულა ვანიზრება:

— ნასადღევს წვევით. ჩვენთვის ნაცნობი რაიონები ავტობუსითა და მიწისქვეშა რკინისგზით ვავიარეთ. ამას საათზე ცოტა მეტი დასჭირდა. შემდეგ ქვეითად წვევით. ვიარეთ, ვიარეთ და ქალაქის განაპირას ვგვევლინებოდით, 15 — 20 წუთის შემდეგ უკვე მწვანე ბაღებში ვინებოვართ... მაგრამ ცოტა ხნის შემდეგ ისევ ქუჩებში და სახლებში აიშართა ჩვენ თვალწინ. სადა ვართ? ვიარეთ, ვიარეთ... და აღმდა. აი, ახლა კი გვევლინება ქალაქგარეთ — სახლები აღარ ჩანს, ფანართან ბოლისმენი დგას. ხმის კანკალით შევეკითხეთ მას, თუმც დარწმუნებული ვიყავით, რომ გვეტყოდა „არა:“ „რა არის ეს, ეს ხომ მაინც ლონდონი არ არის?“ — და პასუხად ვაიძმა:

— ლონდონია.
ლაშის 1 საათზე მოვევლით შინ ავტობუსით, მოვევლით დაქანცულნი, დამტვრეულნი, ის ადგილი კი, სადაც ლონდონი თავდება, მაინც ვერ ვნახეთ...

აი სიტყვი, ლონდონის ერთ-ერთი ნაწილი. ეს არის მსოფლიოს სავაჭრო დედაქალაქი. დღის 9 საათისთვის მილიონზე მეტი ადამიანი მოდის აქ ავტომობილებით, ავტობუსებით, მიწისქვეშა რკინისგზით, მიწისქვეშა კიბეებით, მთელი დღე მუშაობენ, ვაჭრობენ, 5 საათზე კი ფაქაფუკით მიდიან, და კვლავ ცალიერდება სიტყვი, სადაც მხოლოდ ლაშის დარაჯები რჩებიან.

ლონდონის ცენტრალური ქალაქები

ში, საერთოდ, არ ცხოვრობენ: აქ მუშაობენ, ვაჭრობენ, განაპირა ქალაქებში კი ცხოვრობენ.

ლონდონის თითქმის შუაზე ჩაუღის მდინარე ტემზა, რომელიც აუარებელი ხილია — სწორედ იმდენი, რომ ერთ ნაპირას მცხოვრებ 4 მილიონ ადამიანს შეეძლოს მეორე ნაპირზე მცხოვრებ 4 მილიონთან სტუმრად თუ საქმისთვის მისვლა. სქელი და ბინძურია ტემზის წყალი, რომლის 80% ნაფი და ამ ქანის ზეთი შეადგენს. ისელი მუდამ თავს ეფლებდა ტემზას, არ შორდება მას, და უცხოელს აოცებს ეს ქალაქი, აოცებს სადაგარეო სახლები ტემზაზე, სადაც ზოგი სახლი ბარჯახა აგებული, გარეგნობით ოკეანის გემს ჰგავს და შეუძლია მდინარის ერთი ადგილიდან მეორეზე გადასვლა. წადი და გამოართვი მისამართი ასეთ სახლში მცხოვრებს, ან, ერთხელ თუ ესტუმრები, სინჯე მხოვდ მისვლა: მიხვად და სად არის სახლი! იყო და ვაჭრა — გასურდა და სადაც ამოყო თოგი! ტემზის ქვეშ 4 გვირაბია გაყვანილი. ზვეთი ტემზა მიწისქვეშაა, მის ქვეშ კი ერთ ვიკარაში მატარებლები მიქრის, მეორე ქვეითად — მილიონობით ადამიანი, დანარჩენ ორში კი დატვირთი ავტობუსები, ავტობუსები და სხვა, დაქრან მამონაც, როდესაც მიწის ზედაპირზე დაკუთრებულივით გაჩერებულა ყველა მანქანა, მატარებელი და მგზავრიც. რა აჩერებს მათ?

ლონდონში ხშირია ისლი. ზოგჯერ ისლი ისეთი სქელია, რომ სულ-ლიად არაფერი ჩანს, სცვირწინ ვერ დაინახავთ ვერაფერს!

ასეთ ისლს ფა ვი ეწოდება. ფაგის დროს ლონდონის მცხოვრებნი უმწყოა, ის გზას ვერ გაიგნენ, შინ ვერ დაბრუნდებდა, ერთად მიმავალი, ერთმანეთს დაკარგავენ, ვინაიდან საქმათა რამდენიმე ნაბიჯით დაშორება, რომ მერე ვეღარ ვაივნო გზაკვლი, ვერ ვაჩერებ, საით არის მარცხენა და საით მარჯვენა მხარე. სულ ადვილად შეიძლება დევაჯიო სახლს და იფიქრო, თითქმის სახლსაც ფეხი აედგას და იქ ვეჩხირობოდეს, სადაც საჭირო არ არის. ერთხელ 68 საათს

გაგრძელდა ლონდონში ფოკი. როდესაც იმდენი შეთხვეულებოდა ნისლი, რომ მ — ნი ნაბიჯზე შეიძლება სავანების გარჩევა, განარკებული მუხარებები, ავტოები ამოძრავდებოდნენ, რომ რამდენიმე ნაბიჯით მიინც წყნითაა წინ. ტრამვაისა და ავტობუსების კონდუქტორები წინ მიდიოდნენ და გზას იკვლევდნენ, მაგრამ ერთმა ავტობუსმა იმ დღეს ხიდზე გავილიას მოაჯირი დაღწა და ტემპაში ამოყა თავი. იმავე დღეს მოხდა 17 კატასტროფა. მრავალმა ასეულმა ადამიანმა ვერ იბოლო თავისი ბინა, და არც არავის შეეძლო შევლა. აი როგორია ფოკი იმ, ისე მიიჩქევეს სკოლას მოგზაურობა, იქ ნისლი საშინო არ არის.

აი ანდერგარუნდი — მიწისქვეშა გზა. მიწისქვეშა სადგურები დიდ სიღრმეზეა გაკეთებული. იქ ჩასასვლელად გაკეთებულია ესკალატორები — თვითმძარავი კიბეები: იატაკში დატანებულია ზოლი-გზა, რომელიც ვარის. შედეგები ამ ზოლზე, და ის მივიყვანს მიწისქვეშა სადგურში ჩასაყვანთან. აქ ეს ზოლი შენ ფეხქვეშ საფეხურებდა დალაგდება და ჩაპაჯობს სადღაც ჯურღმულში. ესკალატორის სისწრაფე საქმოდ დიდია, მაგრამ იცის ეს არ ამაყოფილებს და უფრო ჩქარა სურს ჩასვლა თუ ასვლა — ის ჩარბის არ ანბის ზომრად საფეხურებზე, და ამრიგად მოსაბრუნეს რომ შეეხეთა შორიდან, გგონიათ, თითქოს ის 4 მეტრზე ხტის ყოველი ნაბიჯის გადაღმისას.

მიწისქვეშა სადგურს ავტომატური სალარო აქვს. მორალი მხოლოდ ხელს

აქვრს ენობებს. სალარო აქვე ბეჭდავს მილიის, გამოისრის მგზავრისკენ, ბილის და იძლევა ხრდას. ყოველივე ეს ისე სწრაფად ხდება, რომ სამსახურის გათავებისასაც კი იქ როგები არ არის, თუქა ლონდონის მიწისქვეშა რკინისგზებს (სულ 8 არის) დღეში 6 მილიონი მგზავრი გადაყავს. ავტობუსი და ავტომატობი ლონდონში 1/4 მილიონზე მეტია, და ქუჩები მთლად ერთიან გაქვილია.

ლონდონი უფემო ქალაქია. პარალელური ქუჩები აქ თითქმის არ არის და ისეთი ქაოსია, რომ ქალაქის ერთი ნაწილიდან მეორეში მხოლოდ ერთი გარკვეული გზით შეიძლება მოხვდნა, თორემ თუ სადმე გადასვლევ და სცადე უქნობი ქუჩებით მისვლა, შეიძლება სულ საწინააღმდეგო მხარეს ამოყა თავი. ერთი მგზავრი, რომელიც ასე მოიქცა, ქალაქის აღმოსავლეთი ნაწილის ნაცვლად დასავლეთ ნაწილში მოხვდა, ვინაიდან მარჯვნივ გახვევის ნაცვლად უქნობმა ქუჩამ მარცხნივ გაუხვია, მეორე, მესამე და მეოთხე ქუჩაც „მარცხენა“ გამოდგა, და დილას ვასვლია ის მხოლოდ საღამოს 8 საათზე მივდა შინ.

აი ტრამვაი. მიღის როგორც წესით, უტბად ის თავდავირა ეშვება და მიწისქვეშ ამოყოფს თავს, ივლის, ივლის და, თითქმის მობეზრდა იქ ყოვნაო, ავტო სადღაც ამოძვრება მიწიდან, გაირბენს რამდენიმე ქუჩას და, თითქმის პოლისმენის შეეშინდა, ისე მიწაში ჩაიმალება.

აი ქუჩა. ის ხალხითაა გაქვილილი. ერთ ტროტუარიდან მეორეზე გადა-

სვლა შეუძლებელია. გვერდის გატარება, ავტოპარკი ვერ ვუვლი პოლსა აწია ხელი — და ყველაფერი შეჩერდა. ამ დროს გადავას ხალხი ქუჩის მეორე მხარეს. კვლავ პოლისმენის მიშანი — და ისევ ამოძრავდა ყველაფერი. მაგრამ იქნებ ვერ ვუვლი პოლისმენს, ეჩქარებ მეორე ტროტუარზე გადასვლას? ამასათვის არის მიწისქვეშა გადასვლები და ერთ ტროტუართან რომ ჩაიმალებით ჯურღმულში, ქუჩის ქვეშ გაძვრებით და მეორე ტროტუართან ამოძვრებით. ასე ხმაურითან, ასე გაქვილიან ლონდონის ქუჩები, მაგრამ ხანდახან იქ სიჩუმე იქ სიწყნარეა, და ეს სიჩუმე ლონდონის ბურჟუას უფრო მეტად აწინებს ვიდრე საცარიე ზარბაზნების საშინელი ქუჩილი. ამ სიჩუმეს იწვევს ხოლოდ ვაფიცვა. სხვის შრომის ექსპლოატორის თვალსაზრისით ყველაზე საზიზღარი და საშინელია სიტყვა „ვაფიცვა“. ინგლისის მუშათა კლასი ფხიზრდება, ის მედღარად ებრძვის ექსპლოატატორებს, და მუშათა კლასის დიდი მასწავლებლის — მარქსის — აწრდილიც ლონდონის ერთ-ერთი სასაფლაოდან მხნეობას მშატებს მაგარკუნთებიან მშრომლებს, ტრავალგარკვერის მოედანს კ დემონსტრაციებს აწყობს ინგლისის კომპარტია, რომელიც იბრძვის და თავი გარშემო იკრებს მშრომელთა ახალ-ახალ ათასეულებს ვადავასული ბურჟუაზიისთვის სასიკვდილო მახვილი ა საცემად...

ბ ე ბ ი ს წ ა რ ი ლ ი

გოგოვ, როგორ ხარ?
გვერს ალერსით კარგი ბებია,
გოგოვ, მომწყინდა,
ალრა მოქვს შენი წყალობა;
ცელქი იყავი,
მაგრამ მიინც ხშირად მრგებია
შენი ხელი და
კიდევ შენი კარგი ქალობა.

გნატრობ ძალიან...
ნეტავი თუ მამას უჯერი...
დღედას უფთხარი:
ნუ მომაკლებს თავის თბილ კალთას,
თორემ აქ თქვენთვის
არ მექნება სასვე ბუჯერი,

არც ის ატმები,
ზაფხულობით შენ რომ გიყვარდა.
რა ვქნა, ოჯახი
მოხუცებულს ტვირთად დამეღო;
დღეს სახლს ვერ ვავსცილი,
საქმეებით სულ არ მეცალაო.
ძალიო ცულად მავს,
წინანდელირად მას ვერ ვიმედობ,
ყურებდაყრილი
ზის კერასთან შენი მერცხალი.

ჰა, სიცხე დადგა,
და ზაფხულშია პირი გვიჩვენა.
ველარ გნახულობ,

აღმათ, ისევ კარვად იქნები.
სტოგორს სიყვარულად,
უნაყოფოდ არ გცნარჯება
შენი დღეები,
სიცოცხლე და შენი ფიქრები.

გნატრობ ძალიან...
ნეტავი თუ მამას უჯერი...
დღედას უფთხარი:
ნუ მომაკლებს თავის თბილ კალთას,
თორემ აქ თქვენთვის
არ მექნება სასვე ბუჯერი,
არც ის ატმები,
ზაფხულობით შენ რომ გიყვარდა.
გ. კაკახიძე.

Կոմպոզիտորի անունը
 Ըրազ Երեւանի Կոմպոզիտորների Գիտակցական Կենտրոնը (Լուսինյան)

Allegretto (պարտաշար)

Ժամանակագրություն

ms

5

5-55 1-10, 20-25 3-30

30-40 40-50 50-55

ժողովուրդի մեջ մեզ համար սերունդներ են ծնվում: Երբ կհասնի մեզ համար հարստության օրը, երբ կհասնի մեզ համար հարստության օրը, երբ կհասնի մեզ համար հարստության օրը:

p

cresc.

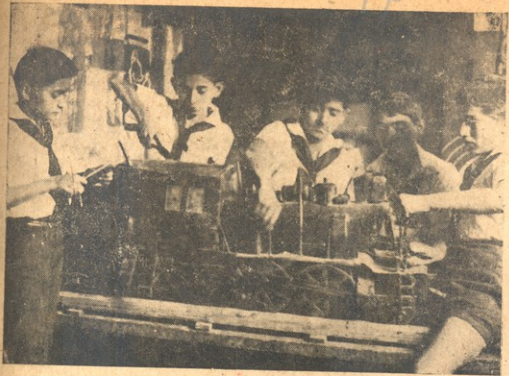
2 3 4

Մոտիվային

f

Da capo dal 1° (1-5)

- 2) Երբ պատեր ձևով, մեր
 կողմից մեզ համար
 կառուցված են շինարարներ
 կառուցված են շինարարներ
 կառուցված են շինարարներ
- 3) Երբ պատեր ձևով, մեր
 կողմից մեզ համար
 կառուցված են շինարարներ
 կառուցված են շինարարներ
 կառուցված են շինարարներ
- 4) Երբ պատեր ձևով, մեր
 կողմից մեզ համար
 կառուցված են շինարարներ
 կառուցված են շինարարներ
 կառուցված են շինարարներ
- 5) Երբ պատեր ձևով, մեր
 կողմից մեզ համար
 կառուցված են շինարարներ
 կառուցված են շինարարներ
 կառուցված են շինարարներ

ტფილისის კარლ მარქსის სახელობის პოლიტექნიკური სკოლის მოწაფეები პოლიტექნიკურ სახელოსნოში.

ტფილისის კარლ მარქსის სახელობის პოლიტექნიკური სკოლის მოწაფეები ამზადებენ კედლის გაზეთს.

საჩუქრის კოლეზია: ან. გველესიანი, აკ. რეზიაშვილი (პ/მგ რედაქტორი), ალ. ჭანჭიჭიანი, ლ. ჭიჭინაძე, (პ/მგ. მდივანი), შ. თაბუკაშვილი, ზ. ჩხეიძე, მ. თომაძე.

18.50

